

C **AMPINIA**

DRIEMAANDELIJKS BLAD VAN HET STREEKARCHIVARIAAT

NOORD-KEMPENLAND

INHOUD

Copyright: Streekarchivariaat Noord-Kempenland

Toestemming tot overname van artikelen of gedeelten daaruit dient U schriftelijk aan te vragen bij de redactie.

Redactie: H. Mijland, streekarchivaris
J. Suijkerbuijk, assistent-archivaris

Redactie-adres: Torenstraat 1, 5688 AM Oirschot
Postadres: Postbus144, 5688 ZJ Oirschot
Tel. 04997 - 5245

De auteurs van de gesigeneerde artikelen zijn verantwoordelijk voor de inhoud daarvan. De niet-gesigeneerde artikelen zijn samengesteld door de medewerkers van het streekarchivariaat.

Lay-out en typewerk: C. Aarts-Keesom

Offset: H. Tempelaars

- I. Historische gegevens over de Sint-Lambertus parochie en de Mariakapel te Meerveldhoven (slot)
door A. van Run
- II. De vrijwillige rechtspraak in de dingbank Zeelst-Veldhoven-Blaarthem
(vervolg)
- III. Stamlijsten van Van Overbee(c)k
door N. van Cuijk
- IV. Bestse toponiemen
- V. De Merode's in Oirschot, 1410 - 1672
door J. Lijten
- VI. Brandreglement Oerle-Meerveldhoven, anno 1754
- VII. OirschotsKarmel 50 jaar
door Toke van de Ven-Lommers

De prijs voor een abonnement bedraagt f 16,-- per jaar, bij vooruitbetaling te voldoen op postgirorekening 10.69.032 van de gemeente Oirschot onder vermelding van: Campinia.

De prijs van losse nummers is f 4,-- per stuk. Ook nummers van afgesloten jaargangen zijn in beperkte aantallen voorradig. Een jaargang begint op 1 april.

Indien opzegging niet schriftelijk is medegedeeld voor het begin van het nieuwe kalenderjaar, wordt het abonnement automatisch verlengd.

HISTORISCHE GEGEVENS OVER DE SINT-LAMBERTUS-PAROCHIE EN DE MARIA-KAPEL TE MEERVELDHOVEN

door A. van Run
(slot)

BIJLAGE I.

Oerle-Meerveldhoven R 9. fol. 204v/206r

Volgd alhier de opgaaf door Rooms pastoor en kerkmeesters van Meerveldhoven aan Gemeente bestuur aldaar overgegeven, om te strekken tot voldoening aan de publ. vand departementaal bestuur van Brabant in dato 26 Juny 1804 luiden als volgd.

Junij 1804

Den kerkenraad der roomse gemeente van Meerveldhoven.
Aan het gemeentebestuur aldaar.

Burgers,

Om te voldoen aan de publ. van het Departementaal bestuur van den 26 Junij 180.1 hebben wij de eer UE. op te geeven

1e dat de roomse gemeente alhier in den jaren 1795 hebbende een kerk-schuurken tot uitoeffening van hunnen godsdienst, op welken tijd de volksstem plaats greep, waarvan er eenige gebruikt gemaakt hebben, en het parochiekerkien en kloktorentien, dat in verval was staande zonder glazen en floer, zonder oit gebrulikt te worden en zonder iemands opzicht, ja zonder oit gebrilijkt te zijn tot den kerkdienst van de gereformeerde religie, tegen den wil van pastoor en kerkmeesters verzogt, en het provisioneele gebruik vant kerkien en kloktorentien van de provisioneele renrepresentanten vant volk van Bataafs Brahand is geadjudiceerd tot uitoeffening van de godsdienst naar noijt door naasting ons den eigendom vant zelve is toegckent aan het welk nochtans tot reparatie besteed is circa vijf hondert guldens, waar van noch te hetaalen is hondcrt guldens, melk kerkien g:00telijks beschadigt is door den bind en door de schudding en bevant. luiden der klokken, driigde in te storten, uijt welke xreese het volk diverse kecren het kerkien zijn uijtgeetugt en wij genoodzaakt geweest het kerkien te verlaten. doort onvermogen wande parochie (bestaande uit circa 160 communicanten) tot instaedstelling daar en boven dat het ons maar provisi-oneel gebruik was toegekend, alzo zonder plaats zijnde tot uijt-effening van den godsdienst, vermits het oude kerkschuurken was afgebrooken, uijt noodzakelijkheid met eenige liberale giften van particulieren een kerkschuur in de jaarc 1803 op de plaats van ons lieve vrouw in den eijk aan ons vergunt en den 40e penning van betaald 10.6, begonnen te bouwen tot het welk daarenboven genegotieerd is circa 900 guldens en nog een weijnig staat bezwaard te worden.

2e dat de gecombineerde gemeentens Meerveldhoven en Zelst een pastoors woning hebben gelegen te Zeelst gelijk blijkt in de ongaav van dezelve gemeente.

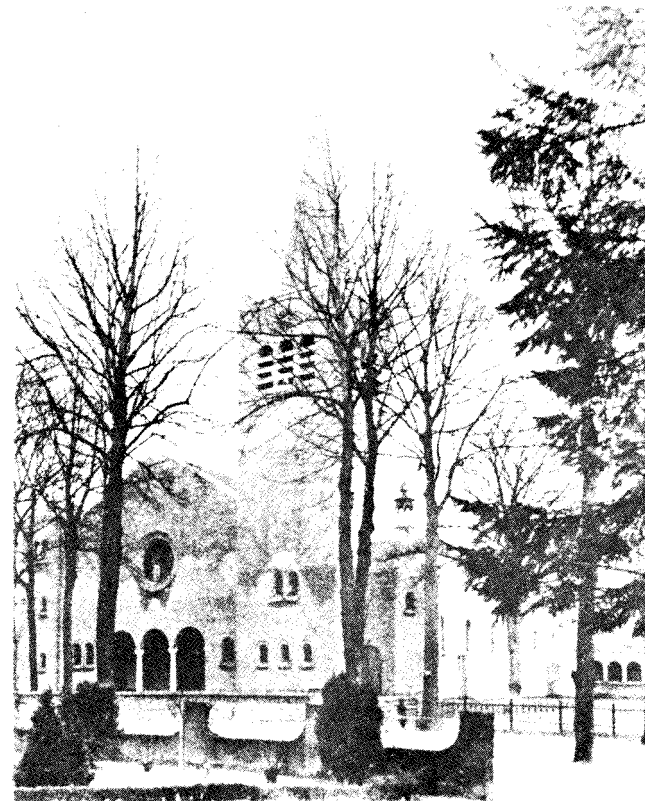
3e dat in den jaare 1760 en 1793 de gecombineerde gemeentens betaald hebben aan 20e penning gelijk blijkt in d'opgaav van Zeelst.

4e dat wat betreft de andere gevraagde opgaven bij gemelde publicatie vervat de roomsche gemeente van Meerveldhoven geene goederen bezit tot speciaal onderhoud van de roomsche gemeente zoude verstrekken, mitsgaders ook niet eenigen inwooning voor haargin koster, veel min eenigen fons waar uijt haare kerkelijke beampten worden betaald, waar ontrent wij vertrouwen dat het billijk regt van gelijkheid over alle kerkgenoodschappen in het algemeen eens moge worden ge-appliceerd.

Wij vermeenen aan UE. intensie voldaan te hebben, en bevoelen UE. in godes heilige protectie.

Den kerkenraad voornocmpt

waare geteekend Andreas van de Weijer deservitor
en caplaan van Meerveldhoven en
Zeelst.
Willem van den Berg kerkmeester.
Jan Louwers kerkmeester.

Afb. 15
De tweede kerk van
Meerveldhoven

BIJLAGE II.

Bisschoppelijk archief, Den Bosch, map Meerveldhoven

Antonius van Alphen, Vicaris Generaal. Anostoliek
van het Bisdom van 's Bosch,

Aen de Roomsche Catholieke ingezetenen van Zeeist en Meerveldhoven,
zaligheid in den Heere!

Daer zedert vecle jaeren een gedurig misverstand en oneenigheden hebben plaets gehad tussen de Roomsche ingezetenen van Zeelst en Meerveldhoven, en het genoegsaem hij de ondervindingc is gebleken, dat voornoemde oneenigheden veelal sijn voortgevloeyd uyt een gemeen bestuur en gemene casse, uyt welke de respectieve kerken van Zeelst en Meerveldhoven, so als den godtsdienst in dezelve, tot nu toe sijn onderhouden geworden, hebben wij alles aangewend om meergemelde oneenigheden bij te leggen voort tegenwoordige, en bedagt geweest op middelen, om de zelve voor te komen voor het toekomende.

Om dit heylsaem oogwit te bereyken en voorschreve oneenigheden in hoeren oorspronck te voorkomen, hebben wil vermeent geen geschikteren middel daer gestelt te konnen worden, dan wel daer te stellen een reglement, waerbij de diensten in ider der kerke benaelt worde, en aen de geene, welke tot de respectieve kerken behoren, werd overgelaeten den last en sorg voor de kerke, tot welke sij behoren, en het onderhoud van den godtsdienst in dezelve.

Ziet hier een dusdanig reglement, het geene wij bij dese vast stellen als eenen regel voort toekomende.

Artikel 1

Den pastoor sal, so als tot hier toe gewonclijk is geweest, blijven genieten de helft van het gelde voor het Beeld van onse Lieve vrouw doort jaer word geoffert.

Artikel 2

De resterende helft van voorgemelden offer, het communicantengeld, de provenuen van banken stoelen der beyde kerken, sulle alle in een gesmolten worden. (in margine: dese artikel 2 heeft verandering ondergaen waer van de blijken op de pastorijs van Zeist)

Artikel 3

Uyt dese in een gesmolten penningen sulle iaerlijks hetaelt worden de competentie van den Pastoor, sijne dorps lasten en de tafel van den capelaen.

Artikel 4

Het geene uyt de in een gesmolte penningen, waer van Art.2, naer aftrek der uytgave, waer van Art.3, sal bevonden worden overig te wesen, zal tussen de respectieve gemeentens verdeelt worden, so als ook door de zelve gemeentens gesunpleert sal worden, wanneer de in een gesmolte penningen, waervan Art.2, niet toereykende zoude sijn tot goedmakinge der uytgaven, waervan Art.3 is gemeld.

Artikel 5

Het geene uyt de in een gesmolte penningen, naer aftrek van meergemelde lasten, sal bevonden worden over te schieten, sal voor vier vijfde aen Zeelst, en voor een vijfde aen die van Meerveldhoven komen, en de zelve proportie zulle gemelde gemeentens suppleren, wanneer de in een ge-

smolte penningen niet toereykende zoude sijn tot goedmakinge der costen onder Art.3 opgegeve.

Artikel 6

Insgelijks sulle de jaerlijkse penningen der hure van de nastoreele woninge, naer aftrek der lasten en reparatien, in de zelve proportie van vier tot een, tussen de respectieve gemeentens van Zeelst en Meerveldhoven verdeelt worden, so als sij mede in de zelve proportie sulle gehouden sijn tot de gewone en buytengewone reparatien te concurreren.

Artikel 7

In de zelve proportie zulle de schulden, gesamentlijk gemaekt, verdeelt worden, van welke Zeelst vier vijfde en Meerveldhoven een vijfde sal draegen.

Artikel 8

Den capellaen sal als van voren sijnen gewoonelijken omgang behouden.

Artikel 9

Tot onderhoud der respectieve kerken en het geene tot den godtsdienst nodig is, sal aen ider kerke verblijven, het geene met de schaal word gecollecteert, so als het was het geene bij sterfgevallen of anders word geoffert. (in margine: dese artikel negen heeft mede verandering ondergaen zo als blijke sal uyt de pampieren op de pastorijs berustende)

Artikel 10

Wat de kerkelijke diensten betreft, er sulle voortaan door geheel het jaer op de woensdagen en saturdays twee diensten geschiede te Meerveldhoven.

Artikel 11

Om een waere devotie aen te queeken tot de Alderhijligste Maget en Moeder godts Maria, zullen op alle de feestdaegen van de Alderhijligste Maged, te vieren als den Sondag, te Meerveldhoven twee diensten geschieden, met het Lof.

Artikel 12

Onder de octaven van de Hemelvaerd en geboorte van de Alderhijligste Maged sulle daegelijks te Meerveldhoven twee diensten verrigt worden.

Artikel 13

Op de Sondag onder de twee voorgemelde octaven, sal den eersten dienst tot Zeelst en de twee andere, met het Lof, te Meerveldhoven verrigt worden.

Artikel 14

Op den feestdag van Onse Lieve vrouw presentatie sal te Meerveldhoven eenen dienst geschieden.

Artikel 15

Op den feestdag van Onse Lieve vrouw Visitatie, zijnde den dag, op welke men gelooft het mirakuleus heelt te sijn gevonden, zulle te Meerveldhoven twee diensten geschiede.

Artikel 16

Insgelijks op de feestdaegen der kerkweydinge en van den patroon der kerke van Meerveldhoven sullen aldaer twee diensten verrigt worden met het Lof.

Artikel 17

Donderdags, Vrijdags en Saturday in de goede week sulle alle de diensten te Zeelst verrigt worden.

Artike1 18

Saturdags voor pinxtere twee diensten, met liet wijden der vonte, tot Meervelthoven.

Artike1 19

Op den tweeden pinxteren dag twee diensten tot Meervelthoven.

Artike1 20

Alle de lijkdiensten, so van grote als kleyne lijken, zulle verrigt worden in de kerke, waer toe de overledene respectivelik behoren.

Artike1 21

Op alle de eerste Sondagen der :slaenden het Lof tot Meervelthoven.

Artike1 22

In den vasten drijmael Meditatie tot Zeelst, en drijmael tot Meervelthoven na middag,

Artike1 23

wanneer er tot leelst maer eenen dienst doenden Heer zig zoude bevinden, sal er tot Meerveldhoven op de woensdagen en saturdayen maer eenen dienst zijn, en den derden Sondag of kerkdag de Hoogmisse.

Artike1 24

Om de gelovige, so grote als klcvne, niet af te trekken van de goddelijke diensten, en de so hoog nodige instructie, onderwijs en catechismus, sal gedurende den dienst, lof en catechismus te Zeelst de kerke te Meervelthoven gesloten blijven.

Artike1 25

Ook zulle pastoor en capellaen sorgvuldig waeken, dat cene orregte en waerc devotie voor de Moeder godts niet verandare of occasie geve tot ongeoorloofde onteeringen van de ;'.ondagen en feestdagen.

Artike1 26

Ook zulle Pastoor en kerkmeesters exacte aentekeningen houden van alle ontfangst en uytgave voor en ten behoeve der resactive kerken, en daar van jaerlijks doen, op eenen 'Dei celden dag, exacte rekeninge en bewilse.

Artike1

wanneer onverhoopt eenir verschil :oude ontstaen over een of ander, sal genoemd vereehil seffens nen den vicaris penerael apostoliek in der tcyde der bcslissinge voorgedraegen worden, nen wiens uytprack eig partijen seffens moeten onderwerpen.

Aldus voorgoiesen en aengcnomen van de ondergetekende kerkmeesters van Zeelst en Meervelthoven

w.g. Jan Louwers
Joh. van Rooii
6l. Krooij mans

den 11 december 1803

And. van de Wever loco pastor van Zeelst en Meerevelthoven.

BIJLAGE III.

Pastors en kapelaans van Meerveldhoven na 1859

Pastors:

1859	1872	Adrianus van Sleeuwen
1872	1899	Petrus van Schendel
1899	1902	Jacobus Pompen
1902	1915	Augustinus Henricus Maria Goossens
1915	1922	Leonardus Everardus Verhoysen
1922	1936	Josephus Jacobus van Laarhoven
1936	1967	Martinus van de Ven
1967	1970	A. van Heijningen
1970		P. Rijken
1970	- heden	B.H.J. van de Sande

Kapelaans:

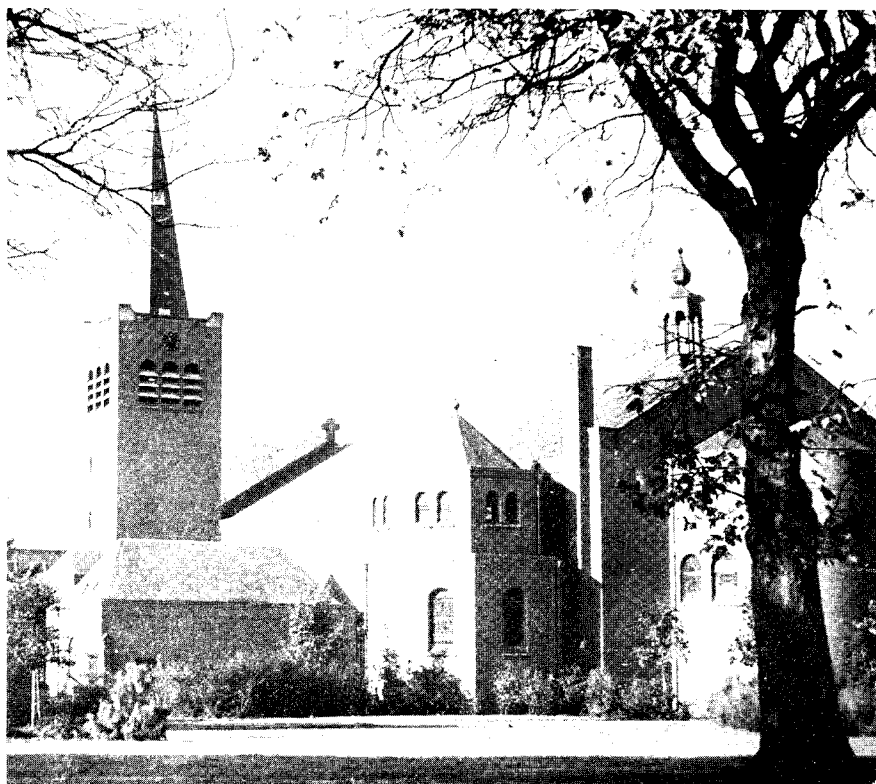
1885 - 1890	Adrianus Timmermans
1890 - 1894	Matheus Jacobus Arntz
1894 - 1897	Bernardus Verbakel
1897 - 1899	Cornelius Zijlmans
1935 - 1945	Wilhelmus Franciscus Bennenbroek
1945 - 1950	w. van den Hurk
1950 - 1956	Th. Geurts
1956 - 1959	P. Heeswijk
1959 - 1964	Antonius van Genugten
1964 - 1975	Marinus Meijers

BIJLAGE IV.

Kerkmeesters van Meerveldhoven

1762		Adam Biesen
1796 - 1825		Jan Louwers
1804 - 1825		willem van den Berg
1859 - 1881		Johannes Baselmans
1859 - 1889		Johannes H. Louwers
1882 - 1933		Johannes Baselmans, neef van de eerstgenoemde J. Baselmans
1889 - 1895		Jacobus van der Paren
1895 - 1910		Paulus van der Paren
1910 - 1936		Adrianus Josephus Joannes Casteleijns
1910 - 1954		Henricus Theodorus van der Meeren
1910 - 1931		Johannes Lodewijks
1931 - 1963		Judocus van Kemenade
1933 - 1943		Hubertus Maria Spormans
1936 - 1940		Johannes van Nuenen
1940 - 1969		Wilhelmus van Nuenen
1943 - 1975		Arnoud Spormans
1951 - 1967		Thomas Groenen
1963 - 1977		Paulus van Kemenade
1968 - 1972		Mevr. A. Hendriks-Buiting
1968 - 1970		M. Meijers

1969	1976	H. Paping
1969	1970	Mej. E. Bijnen
1970	1976	J. Baartmans
1970	- 1976	A. van de Berg
1970	- 1977	C. Wagemans
1972	- 1976	Mevr. van de Vliet-Kneepkens
1975	- 1977	Mevr. van de Maden-Vester
1975	- 1976	P. Schampers
1976	1977	M. Dillen

Afb. 16

II. DE VRIJWILLIGE RECHTSpraak IN DE DINGBANK ZEELST-VELDHOVEN-
BLAARTHEM

(uit: Rechterlijk Archief Veldhoven, inv. nr. 9)

(vervolg)

658. 16-8-1618 blz. 342/1
Jan Joris belooft aan Wouter Corstiaens op Maria Lichtmis 1624 te betalen de som van 100 gulden, tegen een jaarrente van 6)%. Hiermee vervalt een eerder gedane belofte van Jan Joris om aan Wouter Corstiaens 50 gulden te betalen.
Schepenen: Michiel Nijssen en Frans Henricx
659. Strijp 25-8-1618 blz. 342/2
Hendrik Corstaens heeft aan Peter Henricx voor zes jaar verpacht een akker, genaamd de Langenecker, gelegen in Strijp, groot 12 lopensaat (belendende percelen: Dierick van Gelove, Hans Willem Vreysen, ioffr. Veldeken, Meus Willems).
Schepenen: Michiel Paulus en Adriaen Janssen
660. 25-8-1618 blz. 343/1
Peeter Henricx heeft aan Hendrick Corstaens 60 gulden betaald voor het pachten van bovengenoemde akker.
Schepenen: Michiel Paulus en Adriaen Janssen
661. Ze. 28-9-1618 blz. 343/2
Lambert, zoon van Adriaen Frans Maes, verklaart dat hij afstand **doet** van zijn aandeel in de Molenecker, gelegen in Zeelst (belendende **percelen**: de erfgenamen van Henrick Geerits, mr. Peeter. Steymans, **de Mb-lenecker**, Dierick Laureysen) en van zijn recht op **een erfrente van 171** lopen rogge in Wintelre, ten behoeve van Seger **Henricx, Lysken, de** weduwe van Jan Anthonis, Adam Janssen en. Joris Janssen. Lambert **verklart** tevens dat hij voor hetgeen hij afstaat een **voldoende financiële** tegemoetkoming heeft ontvangen.
Schepenen: Michiel Pauwels en Adriaen **Janssen**
662. 29-2-1618 blz. 344/1
Goort Adriaens belooft aan Lijs Peters te betalen de **som** van 21 gulden en 10 stuivers op de feestdag van St. Jacobus a.s.. **Mocht** Lijsken het eerder nodig hebben, dan zal Goort het eerder betalen.
Schepenen: Jan Niclaessen en Jan **Joosten**
- 663.a 8-10-1618 blz. 344/2
Henrick Aert Francen maakt een rekening op van alle **inkomsten uit de onroerende goederen** en de verkoop van goederen en van de **uitgaven, welke hij heeft gedaan voor de minderjarige** kinderen van Frans Aert Francen, bij **de afwikkeling van de** erfenis.
Schepenen: Michiel Nijssen en Frans Henricx

Getuigen: Jan Francen, Peeter Pecterszoon, als voogden van de minderjarige kinderen en Laureys Henricx, oom van de kinderen.

In presentie van de secretaris en schepen Michiel Pauwels.

663.b 8-2-1619 blz. 348/1

Na het opmaken van bovengenoemde rekening heeft Henrick Aertszoon nog een aantal geldsommen ontvangen en uitgegeven. In totaal blijft er ten slotte 109 gulden, 3 stuivers en 1 oort ter verdeling over.

Schepenen: Michiel Nijssen en Frans Henricx

664. 1-10-1618 blz. 349/1

Ida, weduwe van Goyaert Henricx, vergezeld van haar voogden Jan Janssen van Lierop en Peter Huybrechts, belooft te betalen aan Peter Wouters met Pasen 1619 de som van 40 gulden, waarmee een lening wordt afgelost. Mocht Ida niet aan deze belofte kunnen voldoen dan krijgt Peeter Wouters hiervoor in de plaats het vruchtgebruik van één loopensaat land, gelegen in Zeelst (belendende percelen: Adriaen Janssen en Hap Iwens), totdat de som is betaald.

Schepenen: Michiel Pauwels en Aert Wilhorts

665. 1-10-1618 blz. 349/2

Hendrick Jan Wouters en zijn voogd Segeren Henrichs verklaren ontvangen te hebben van Ida, weduwe van Goyaert Hendricx de som van 25 gulden die Goyaert Henricxs hem nagelaten heeft.

Schepenen: Michiel Pauwels en Aert Wilhorts
(zie nr. 653)

666. Bl. 4-10-1618 blz. 349/3

Hendrick Thomas, alias Vlasbloem, heeft overgedragen aan Willem Janssen van den Boom een afgegraven turfveld, gelegen in St.-Lambrechts te Blaarthem (belendende percelen: Bartel Henricx vande Waerden, de Clarissen uit 's-Hertogenbosch, Gijsbrecht Janssen en Willem Wouters alias Grassen). Hendrick had dit veld eertijds van Philips Janssen overgenomen.

Schepenen: Willem Huybrechts en Hendrick Emmers

667. 14-10-1618 blz. 350/1

Jan Aert Matheussen en. Peter Jan Aertszoon beloven ieder voor zich aan Cornelis Ariaens van Gils te betalen op Maria Lichtmis 1621 de som van 15 gulden, tegen een jaarrente van 61°. Door deze belofte vervalt een eerdere belofte dat ze ieder 50 gulden moesten betalen.

Schepenen: Michiel Nijssen en Peeter Wouters

668. 14-10-1618 blz. 55¹/₁

Jan Willems belooft te betalen aan Cornelis Ariens op Maria lichtmis 1621 de som van 150 gulden tegen een jaarrente van 64°. Hiermee vervallen alle voorgaande beloften onder voorwaarde, dat Jan Willems belooft zijn broer te onderhouden als ware het zijn eigen zoon. Komt hij

aan deze voorwaarde niet tegemoet, dan kan Cornelis van Jan Willems eisen, dat hij de 25 gulden afstaat die zijn vrouw ten deel zijn gevallen van haar zuster Marike.

Schepenen: Michiel Nijssen en Peeter Wouters
Kanttekening: aan deze belofte is voldaan op 5-2-1623.

669.a Bl. 28-11-1618 blz. 351/2

Bartel Henricx vande Waerden heeft middels een ruiling overgedragen aan Lijbrecht Henricx een akker, gelegen in de parochie St.-Lambrechts te Blaarthem, groot bijna twee loopensaat (belendende percelen: Lijbrecht Henricx, jr. Reiner Surmont).

Schepenen: Michiel Pauwels en Aert Wilhorts

669.b Bl. 28-11-1618 blz. 352/3

Lijbrecht Henricx heeft middels een ruiling overgedragen aan Bartel Henricx vande Waerden een akker, gelegen in de parochie St.-Lambrechts te Blaarthem, groot bijna twee loopensaat (belendende percelen: Lijbrecht Henricx, Bartel Henricx vande Waerden en jr. Reiner Surmont).

Schepenen: Michiel Pauwels en Aert Wilhorts

670. 28-11-1618 blz. 352/1

Hans Willem Vreyssen belooft te betalen aan Dierick Jan Mercelis op Kerstmis 1621 de som van 150 gulden, tegen een jaarrente van 64%. De eerste vervaldag is op Kerstmis 1619.

Schepenen: Michiel Pauwels en Aert Wilborts

671. Zo.Ve. 11-9-1618 blz. 353/1

Joris Henricx bekrachtigt middels deze verklaring, mede namens zijn vrouw Lijsken, de transportakte d.d. 28-5-1596, waarbij de weduwe Maeriken Luycas Corstiaens aan Jan Wouters een perceel land, gelegen in Zonderwijk, ter plaatse genaamd de Heersse, heeft verkocht.

Schepenen: Michiel Nijssen en Peeter Wouters

672. Zo.Ve. 10-9-1618 blz. 353/2

Jan Aerts, Frans Hendricx en Henrick Goyaerts van Eyndhoven hebben overgedragen aan Jan Anthonis hun aandeel in een groesveld, gelegen in Zonderwijk, genaamd op de Dommel (belendende percelen: Jan Janssen, kinderen van Laureys Evaerts, Thomas Henricx, jr. Codevaert van Eyck)

Schepenen: Michiel Nijssen en Peeter Wouters

673. 29-9-1618 blz. 35⁴/₁

Jan Govaerts belooft te betalen op Bamis 1619 (St. Bavo, 1 oktober) aan Jenneke Pauwels Tyssen de som van 32 gulden, tegen een rente van 61%.

Schepenen: Michiel Nijssen en Peeter Wouters

674. Ze. 11-9-1618 blz. 354/2

Joost Marcelis legateert aan Joost Janssen en Segeren Henricx, provi-

soren van de Tafel van de Heilige Geest te Zeelst, de som van 50 gulden, om deze te beleggen. De rente mogen zij verdelen onder de geestelijken of andere personen, die daarvoor in aanmerking komen. Mochten zij geen prijs stellen op dat geld, dan kan het verdeeld worden onder de armen van Zeelst.

Schepenen: Michiel Pauwels en Aert Wilborts

675. Zo.Ve. 25-6-1618 blz. 356/1

Tieleman Jacobs heeft aan zijn zoon Jacob Tielemans overgedragen een akker genaamd de Cars (?), gelegen in Zonderwijk (belendende percelen: Jacob Tielemans zelf, Rut Rutten). Aan de heer van Postel moet hiervoor jaarlijks een cijns betaald worden.

Schepenen: Michiel Dionijssen en Frans Henricx

676.a Ze. 17-12-1618 blz. 356/2

Jan Peeters heeft overgedragen aan Geraerden Aertssoon een bocht, genaamd Aan 't Thooreven, gelegen in Zeelst (belendende percelen: weduwe Elen Thonis, Henric Janssen, Henric Symons, Geert Aerts).

Schepenen: Michiel Pauwels en Aert Wilborts

676.b Ze. 17-12-1618 blz. 357/1

Geraerden Aertssoon belooft **aan** Jan Peeters te betalen de som van 162 gulden voor het voornoemde perceel en nog anderhalve el fijn linnen.

Schepenen: Michiel Pauwels en Aert Wilborts

677. 16-11-1618 blz. 357/2

Jan Jan Hanssen belooft Jannen Peeters schadeloos te stellen voor alle eventuele lasten die nog zouden kunnen voortkomen uit de goederen die Jannen Peeters heeft gekocht van de erfgenamen van Lenaert Peeter Happen en die betaald zouden moeten worden aan Peerken, vrouw van Aert Jorissen van Oerle, dochter van Lenaert Peeter Happen.

Schepenen: Michiel Dionijssen en Peeter Wouters

678. 16-11-1618 blz. **358/1**

Dierick Janssen van Arle belooft Jan Jan Hanssen vrij van lasten te houden, die voortkomen uit **de** belofte die hij aan Jan Peeters heeft gedaan inzake de koop van goederen van Lenaert Peeter Happen, op voorwaarde, dat Aert Jans belooft Dierick Janssen (zijn broer) vrij van lasten te houden.

Schepenen: Michiel Dionijssen en Peeter Wouters

679. 30-12-1618 blz. 358/2

Jan Janssen verklaart ontvangen te hebben uit handen van Thonis Anthonis de som van 17 gulden en 7 stuivers, zijnde een betaling van een nog openstaande rekening van oorspronkelijk 6 gulden. Jan belooft verder geen aanspraken meer te maken op geld of goederen van Thonis Anthonis en hij bedankt hem voor de goede betaling.

Schepenen: Michiel Dionijssen en Peeter Wouters

680.a Zo.Ve. 4-1-1619 blz. 359/1

Willem Peeters enerzijds en Servaes Hendricx, echtgenoot van Jenneke, en Hendrick Evaerts, echtgenoot van Berbel, dochters van Willem Peeters, anderzijds, zijn een boedelscheiding overeengekomen van de goederen die Willem bezit in Zonderwijk aan de Heyberch. Willem zelf behoudt het huis en erf; vervolgens: een halve dries, in noordelijke richting van het huis gelegen (belendende percelen: Jan Janssen en het perceel waar het van afgescheiden is); een halve akker (belendende percelen: Peeter Aertssoon, Cornelis Jacons en het Perceel waar het van afgescheiden is); de helft van een akker genaamd de Bocht (belendende percelen: de kinderen van Henrick Pauwels Mathijssen, Jan Henricx, de kinderen van Jacop Gerits en het gedeelte waar het van afgescheiden is); een halve dries, gelegen in noordelijke richting (belendende percelen: Henrick Willems, de wech en het gedeelte waar het van afgescheiden is).

Schepenen: Michiel Dionijssen en Peeter Wouters

680.b Zo.Ve. 4-1-1619 blz. 360/1

Bij dezelfde verdeling is het volgende ten deel gevallen aan **Servaes Henricx** en **Henrick Evaerts**: de houtopstand; een halve dries, **zuidwaarts** gelegen van het huis (belendende percelen: Jan Henricx en het gedeelte waar het van afgescheiden is); een halve akker zuidwaarts gelegen (belendende percelen: Henrick Janssen, Nelis Jacops en het **gedeelte** waar het van afgescheiden is); een dries en een **bochtje zuidwaarts** gelegen (belendende percelen: Peeter Aerts, de wech, **Goyaert Adams**, en het gedeelte waar het van afgescheiden **is**); een **halve akker** zuidwaarts gelegen (belendende percelen: kinderen **van** Henrick Pauwels, kinderen van Aert Janssen, Jan Henricx, het gedeelte waar het **van afgescheiden is**); een groesvelt genaamd het Hamervelt (**belendende percelen**: Korstiaen Vreyssen, kinderen van Jacop Gerits, de **kerk van Postel, Nelis Jacops**).

Schepenen: Michiel Dionijssen en **Peeter Wouters**

680.c Zo.Ve. 4-1-1619 blz. 362/1

Willem Peeters en Servaes Henricx hebben **overgedragen aan Henrick Evaerts** hun aandeel in een akker gelegen **in Zonderwijk, genaamd de Heyberch** (belendende percelen: Jan Henricx, Peeter **Aerts**, kinderen van **Peeter Jacops**). Aan Peeter Pauwels moet hieruit **betaald worden een bedrag van 112 gulden**.

Schepenen: Michiel Dionijssen en Peeter Wouters

681. 4-11-1618 blz. **363/1**

Goyaert Jooris alias Borchouts heeft overgedragen aan **Geraerden Peeter Ariaens een erfrente** van 2 gulden en 10 stuivers, **welke erfrente hij op 20 mei 1617 van Henrick Wouters** vande Heyst heeft **verkregen**.

Schepenen: Michiel Pauwels en Aert Wilborts

682. 2-3-1618 blz. **363/2**

Andries Jan Tyssen enerzijds en Dierick Jacops, voogd over de **kinderen van Andries en wijlen zijn** vrouw Mariken Jan Stoffels, hebben een

inventaris gemaakt van alle bezittingen en schulden van Andries om latere twisten tussen vader en kinderen te voorkomen. Na aftrek van alle lasten en schulden blijft er een bedrag over van 50 gulden en 2 oort

Schepenen: Michiel Pauwels en Adriaen Janssen

683. Ze. 14-12-1618 blz. 369/1

Marcelis Diericx heeft overgedragen aan Jannen Lambert een weiland, gelegen in Zeeist, genaamd het Biesvelt (belendende percelen: Niclaas Hanssen, jr. Rycalt van Vlierden en het gedeelte waar het van afgescheiden is).

Schepenen: Michiel Pauwels en Aert Wilborts

684. 24-12-1618 blz. 369/2

Rut Rutten belooft te betalen aan Jacob Tielemans op 15 april 1620 de som van 50 gulden tegen een rente van 64%. Hiermee is een belofte van Heijlwich, weduwe van Dierick Wouters aan Jacob Tielemans komen te vervallen (zie nr. 383, blz. 151/2).

Schepenen: Michiel Dionijssen en Frans Henricx

Kanttekening: Deze belofte is te niet gedaan in presentie van Jan Tielemans op 12 april 1621.

685. 28-12-1613 blz. 369/3

Catelijn, weduwe van Ariën Willem Tielens en Hendrick Willem Tielens, voogd over de kinderen van Catelijn, beloven te betalen aan Anneke, dochter van Andries Daniëls, de som van 25 gulden op Bamis 1620, tegen een rente van 6)1. Hiermee wordt een rente van 25 gulden die Catelijn schuldig was aan Jan Pauwels afgelost.

Schepenen: Michiel Pauwels en Aert Wilborts

686.a Ze. 8-1-1619 blz. 370/1

Jan Jan Anssems heeft overgedragen aan Henrick Sijmons een Heyvelt, gelegen in Zoelst, genaamd de Scheystraet (belendende percelen: Peeter Janssen Steymans, Yken, weduwe Roeloff Aerts, Reynder Joosten) onder dezelfde voorwaarden als Jan Jan Anssems het perceel verkregen heeft van Jannen Geeraerts d.d. 29 oktober 1608.

Schepenen: Michiel Pauwels en Aert Wilborts

686.b 8-1-1618 blz. 37¹/1

Henrick Symons belooft voor het genoemde transport te betalen aan de kinderen van Jan Joosten 50 gulden, aan de kinderen van Claes Janssen 62 gulden en 10 stuivers, aan Meriken Willem Sijmons 50 gulden, aan Michiel Pauwels 75 gulden, aan de kinderen van Eymert Lammerts 57 gulden en 10 stuivers.

Schepenen: Michiel Pauwels en Aert Wilborts

686.c 8-1-1618 blz. 571/2

Als na de dood van Jan Anssems zijn vrouw het perceel weer aan Jannen Geraerts wil overdoen, moet aan Henrick Symons de som van 275 gulden

betaald worden.

Schepenen: Michiel Pauwels en Aert Wilborts.

III. STAMLIJSTEN VAN VAN OVERBEE(C)K

door N. van Cuijk

De heer N. van Cuijk deed ons een drietal stamlijsten toekomen van de familie Van Overbee(c)k; de hier opgevoerde directe mannelijke afstammelingen zijn allen in Oirschot geboren.

Lijst I geeft aan de directe lijn vanaf no. 1a Adriaen van Overbeeck. Lijst II begint bij no. 3h Matheus van Overbeeck, broer van nr. 3a uit de eerste lijst, Jacobus.

Lijst III begint bij no. 4c Henricus van Overbeeck. Dit is de broer van no. 4a van de eerste lijst: Adrianus.

Redactie.

LIJST I

- 1.a Van Overbeeck
Adriaen z.v. Anthonis
ged. omstreeks 1560
overleden vóór 1629
gehuwd met Van Berendonck, Catharina d.v. Jan
2e x gehuwd met Van der Esendonck, Metgen d.v. Gerit Willems
uit 2e huwelijk:
- 2.a Van Overbeeck
Niclaes z.v. Adriaen
ged. omstreeks 1600
gehuwd omstreeks 1630 met Maria d.v. Dirck Aelbrechts
- 3 a Van Overbeeck
Jacobus z.v. Niclaes
ged. Oirschot 16-5-1641
gehuwd Oirschot 5-9-1666 met Van der Weghen, Elisabeth d.
v. Paulus, ged. Oirschot 28-1-1646
- 4 a Van Overbeeck
Adrianus z.v. Jacobus
ged. Oirschot 5-1-1688
gehuwd Oirschot 6-6-1706 met De Gruyter, Maria d.v. Wauterus,
ged. Oirschot 9-10-1683
- 5 a Van Overbeeck
Antony z.v. Adriaen
ged. Oirschot 6-5-1723
gehuwd Oirschot 19-4-1750 met De Croon, Margareta d.v. Cornelius,
ged. Oirschot 26-9-1721

- 6.a Van Overbeeck
Cornelius z.v. Antonius
ged. Oirschot 19-5-1752
gehuwd met Van Geenhoven, Wilhelma d.v. Joannes, ged. Oirschot 5-3-1747
- 7.a Van Overbeeck
Henricus z.v. Cornelius
ged. Oirschot 2-5-1785
overleden 30-1-1815
gehuwd Oirschot 14-2-1808 met Van Haaren, Joanna Maria, d.v. Wilhelmus, ged. Oirschot 21-7-1783
- 8.a Van Overbeeck
Jan z.v. Hendrik
geb. Oirschot 22-1-1811
overleden 1-1-1878
gehuwd Oirschot 14-7-1854 met Van den Boogaert, Lamberdiena d.v. Adrianus, geb. Oirschot 16-1-1832, overleden 12-3-1889
- 9.a Van Overbeeck
Adrianus z.v. Jan
geb. Oirschot 4-10-1858
overleden 19-7-1931
gehuwd Oirschot 12-11-1884 met Van Leuven, Wilhelmina
2e x gehuwd Oirschot 29-1-1890 met Smetsers, Anna Maria, geb. Oirschot 29-12-1858, overleden 1-12-1949
uit 2e huwelijk:
- 10.a Van Overbeeck
Henricus z.v. Adrianus
geb. Oirschot 9-10-1895
gehuwd Oirschot 28-7-1921 met Louwers, Helena, geb. Oirschot 30-12-1891
- 11.a Van Overbeeck
Adrianus Henricus z.v. Henricus
geb. Oirschot 25-4-1922
gehuwd Bostel 4-2-1953 met Meulendijk, Maria, geb. Ilesch 29-9-1918
- LIJST II
- 3.b Van Overbeeck
Mattheus z.v. Nicolaes
ged. Oirschot 24-2-1638
gehuwd Oirschot 16-2-1659 met Van den Dyck, Joanna d.v. Mattheus, ged.
- 4.b Van Overbeeck
Wilhelmus z.v. Mattheus

- ged. Oirschot 14-11-1678
gehuwd Oirschot 17-2-1709 met Van Wonsel, Ursula d.v. Petrus, ged. Oirschot 7-1-1683
- 5.b Van Overbeeck
Henricus z.v. Wilhelmus
ged. Oirschot 23-2-1718
gehuwd Oirschot 11-2-1748 met De Wert, Joanna d.v. Joannes, ged. Oirschot 8-7-1723
- 6.b Van Overbeeck
Jacobus z.v. Henricus
ged. Oirschot 1-5-1760
overleden 30-4-1852
gehuwd Oirschot 12-2-1786 met Snellaars, Henrica d.v. Jacobus, ged. Oirschot 20-1-1762, overleden 11-4-1812
- 7.b Van Overbeeck
Hendrikus z.v. Jacobus
ged. Oirschot 19-12-1798
overleden 19-7-1872
gehuwd Oirschot 1-2-1824 met Van Overbeeck, Barbara d.v. Hendrik, ged. Oirschot 18-2-1797, overleden 31-12-1838
- 8.b Van Overbeeck
Theodorus z.v. Hendrik
geb. Oirschot 14-4-1837
overleden 25-1-1913
gehuwd Best 16-5-1868 met De Koning, Catharina d.v. Peter, geb. Best 2-4-1838
- 9.b Van Overbeeck
Peter z.v. Theodorus
geb. Oirschot 22-6-1871
overleden St. Michielsgestel 24-6-1948
gehuwd Oirschot 23-5-1898 met Kemps, Maria Anna d.v. Johannes Christiaan, geb. Oirschot 24-9-1864, overleden 7-2-1938
- 10.b Van Overbeeck
Henricus Johannes z.v. Peter
geb. Oirschot 23-11-1906
gehuwd Wintelre 16-5-1934 met Beerens, Arnoldina Maria, geb. Wintelre 27-2-1909
- 11 .b Van Overbeeck
Arnoldus Petrus Mhria z.v. Henricus Johannes
geb. Oirschot 2-9-1936
gehuwd Bostel 17-11-1965 met Van der Meyden, J., geb. Bostel 6-2-1936.

LIJST III

- 4.c Van Overbeeck
Henricus z.v. Jacobus
ged. Oirschot 23-5-1673
gehuwd Oirschot 15-6-1704 met Van Haaren, Gertrudis d.v. Gerardus, ged. Oirschot 23-2-1677
- 5.c Van Overbeeck
Paulus z.v. Hendrick
ged. Oirschot 3-10-1708
begraven 13-6-1788
gehuwd Oirschot 18-2-1753 met Van de Laack, Helena d.v. Wilhelmus, ged. Oirschot 20-5-1715
- 6.c Van Overbeeck
Hendrik z.v. Paulus
ged. Oirschot 26-2-1755
gehuwd Oirschot 13-11-1785 met Van Cuyck, Joanna Maria d.v. Joannes, ged. Oirschot 16-11-1760, overleden 10-3-1822
- 7.c Van Overbeeck
Jan z.v. Hendrik
ged. Oirschot 15-12-1791
overleden 27-5-1861
gehuwd Oirschot 17-6-1821 met Legius, Johanna d.v. Laurentius, ged. Oirschot 19-12-1790
- 8.c Van Overbeeck
Hendrik z.v. Jan
geb. Oirschot 18-9-1828
overleden 20-3-1889
gehuwd Oirschot 29-5-1858 met Van den Heuvel, Helena d.v. Gysbert, geb. Oirschot 14-10-1829, overleden 12-2-1900
- 9.c Van Overbeeck
Gysbertus z.v. Hendrik
geb. Oirschot 7-7-1861
overleden 17-10-1946
gehuwd Oirschot 20-1-1902 met Van der Schoot, Wilhelmina d.v. Peter, geb. Oirschot 8-3-1872
- 10.c Van Overbeeck
Petrus Joannes z.v. Gysbertus
geb. Oirschot 11-10-1907
overleden Boxtel 1-9-1976
gehuwd Boxtel 3-9-1937 met Verhoeven, Adriana Maria, geb. Boxtel 23-11-1909
- 11.c Van Overbeeck
Gysbertus Odulphus J.M. z.v. Petrus Joannes
geb. Oirschot 1-11-1939

gehuwd Oirschot 3-9-1966 met Pynenburg, Antonia Ewalda Maria, geb. Oirschot

IV. BESTSE TOPONIEMEN

De oudste vermeldingen uit het veroondingsregister van Naastenbest (circa 1660)

(vervolg op de aflevering van januari 1981)

fol. 35

Lijsken, dochter Dirck Rutten

Cleijn huijsken ende halff aenstede, 1 lop.			
47 roijen	-1	-9	-0
Het voorst campken inde Dassmit, 1 lop.	-0	-6	-0
	-1	15	-0

Adriaen Dirck Rutten de Brouwers

Den halven Sprinckheester, 1 lop. 14 roijen	-0	18	-8
Halff nijeuw erff aende heij, 1 lop. 4 roijen	-0	13	-4
	-1	11	12

Aert Dirck Blocx

Ackerken inde Braecken, 1 lop.	-0	13	14
Het 4 part in Geerlinghs aenstede, 1 lop. 15 roijen	-0	17	-4
Het 4 part inden beempt aende Malckersteechd, 11 lop.	-0	14	-4
	-2	-5	-6

fol. 35 vo.

Kijnderen Thomas Janssen vanden Acker

Huijs ende aenstede, 1 lop. 45 roijen	-1	11	12
Het halff cleijn ackerken, 38 roijen	-0	10	-8
Den halven ouden camp, 4 lop. 6 roijen	-2	-6	-4
Het halff Hool straetjen, 16 roijen	-0	-4	-4
Hopackerken, 1 lop. 2 roijen	-0	16	12
Camp aenden Sonschen steechd, 1 lop. 35 roijen	-0	17	-0
Spierincx salrot, 11 lop.	-0	10	-0
Het 6 deel inde Blaecke Schoindonck, 11 lop.	-0	11	-0
Coeijweijde aende Hoogenbeempt, 2 lop.	-0	15	10
De halff leste nijeuw erff, 11 lop.	-0	-9	-8

-8 12 10

fol. 37			
<u>Henrick Janssen de Roij</u>			
Camp aende Schutsboom, 4 lop.	-2	18	-0
Het halff Raebroeck, 1 lop. 12 roijen	-0	-8	12
	-3	-6	12
<u>Henrick Laureijssen van Dijck</u>			
Acker inde Braecken, 5 lop.	-2	18	-8
<u>Geertruijt, dochter Jan Lenaerts</u>			
De Cortte Braeck, 3 lop.	-2	-0	14
Coeijweij inde Crimmortel, 2 lop.	-1	-9	-0
	-3	-9	14
fol. 37 vo.			
<u>Willem Goijaerts van Woensel</u>			
Huijs ende aenstede, 2 lop. 35 roijen	-2	17	-0
Grooten camp aende Dassmit, 6 Ion. 20 roijen	-3	-4	-4
Het Bochtjen, 1 lop. 39 roijen	-1	-6	-4
Sprinckheester, 2 lop. 2 roijen	-1	-7	-8
Voorste camp inde Scheperssteechd, 3 lop. 19 roijen	-2	-9	14
Camp van Pauwels Goorts, 2 lop. 30 roijen	-1	-7	-4
Twee weijkens aende Kerckpat, 1) lop.	-0	17	-8
Nijew erff bij 't huijs, 25 roijen	-0	-6	-2
Het halff beemptjen inde Racbroecken, 3 lop.	-0	15	-0
Leste nijew erff aende Dassmit, 4 lop.	-1	-9	-0
	15	19	12
fol. 39			
<u>Henrick Geraert (Jan) Goossens</u>			
Huijs ende aenstede, 36 roijen	-1	-1	-6
Ketel braecken, 1 lop. 24 roijen	-1	-0	-4
Nijew erff tot Aerle, 6 lop.	-3	-6	-9
Halven beempt inde Voirt, 3 lop.	-0	17	12
Coeijweij aende Kerckpat, 1) lap.	-0	17	14
Het 4 part inde leste nijew erff, 25 roijen	-0	-5	19
	-7	10	-0
<u>Lenaert Janssen vande Sande</u>			
Twee stucxkens lant door de val, 1 lop. 10 roijen	-0	16	-8
Braecke, 1 lop. 45 roijen	-1	-5	14
Het 4 part in twee Broeckbeempden, 2) lop.	-0	14	19

		-2	17	-9
fol. 39 vo.				
<u>Jan Janssen vande Sande</u>				
De Langh braeck, 2 lop. 45 roijen	-1	18	-8	
Nijew erff aende Steenoven, 1 lop. 20 roijen	-0	16	-8	
Het halff Raeffbroecxken, 1 lou. 12 roijen	-0	-8	12	
	-3	-3	12	
<u>Anthonis Jan Aert Essems</u>				
Den Emer acker, 6 lop. 17 roijen	-4	-2	-6	
Een 3 part inden Deecken, 4 lop.	-1	-3	-8	
	-5	-5	14	
fol. 41				
<u>Anthonia Niclaes Ariens Nistelroij</u>				
Acker het Hoffgoet, 5 lop. 15 roijen	-3	17	-6	
Het sestersaet, 2 lop. 9 roijen	-1	-6	-4	
De Schoordenghen, 4 lop.	-1	11	-4	
Het Mortelken, 2 lop.	-0	12	-8	
Dries achter de Schoonbraecken, 21 lop.	-1	-5	-0	
	-8	12	-6	
<u>Adriaen Jan Aert Essems</u>				
Huijs ende aenstede, 34 roijen	-1	-0	-8	
Braeckacker, 3 lop. 4 roijen	-2	-1	-0	
Camp aende Sonsche steechd, 3 lop. 13 roijen	-1	16	-2	
Coeijweij inde Broeckstraet, 11 lop.	-0	13	12	
	-5	11	-6	
fol. 41 vo.				
<u>Cathelij, weduwe Geraert Jacobs van Nistelroij</u>				
Huijs ende aenstede, 2 lop. 15 roijen	-1	18	14	
Halven acker inde Broeckstraet, 1 lop. 9 roijen	-0	16	-6	
De halff Schoonbraeck, 11 lop.	-1	-0	-8	
Den halven beempt met de canten inde Broeckstraet, 2 lop.	-1	-9	-8	
Een 6 deel inden Deecken, 2 lop.	-0	11	14	
Het halff ront beemptjen, 11 lop.	-0	-9	12	
	-6	-6	14	

fol. 44			
<u>Joorden Joosten vander Waerden</u>			
Huijs ende aenstede, 1 lop. 36 roijen	-1	-0	-8
De Dassmit, 2 lop. 23 roijen	-1	12	14
Papen waterlaet, 1 lop. 23 roijen	-0	19	14
	-3	13	-4
<u>Jan Henric Verstijnen</u>			
Huijs ende aenstede, 1 lop. 14 roijen	-1	-6	-2
De Dijckerstraet, 3 lop. 19 roijen	-2	-7	14
De leste nijeuw erff, 5 lop.	-1	17	10
	-5	11	10
fol. 44 vo.			
<u>Adriaen Janssen vanden Heuvel</u>			
Acker aenden breeden cant, 4 lop. 11 roijen	-2	16	-6
Spierincx camp, 2 lop. 13 roijen	-1	-6	-8
Campken van Daniel Goorts, 47 roijen	-0	-8	-8
	-4	11	-6
<u>Jan Aerts Verroten</u>			
Acker inde Sonderens, 11 lop.	-1	-0	12
Het 3 deel int Raebroeck, 2 lop.	-0	10	-8
De halff coeijweij, 11 lop.	-0	14	10
Noch in twee beemden int broeck, 3 lop.	-0	14	14
	-3	-0	12
fol. 46			
<u>Kijnderen Geerlingh Aerts Verroten</u>			
Het 3 deel int Raebroeck, 2 lop.	-0	10	-8
<u>Joost Corstens van Ham</u>			
Het Soerlant, 3 lop. 46 roijen	-2	14	-8
Acker van Jacop Henric Gerits, 31 lop.	-2	12	12
Het Buterken, 1 lop.	-0	14	-8
Brauwerven, 40 roijen	-0	-9	14
Camp van Daniel Goorts, 47 roijen	-0	-8	12
Den halven Bollencamp, 1 lop. 18 roijen	-0	14	14
Het 3 part int Raebroeck, 2 lop.	-0	14	-8
	-8	-9	12
fol. 46 vo.			
<u>Lijsken, weduwe Henric Wouters</u>			
Huijs ende aenstede, 1 lop. 10 roijen	-0	18	14

Inden Ruelens hoff, 2 lop. 15 roijen	-1	-8	10
	-2	-7	-8
<u>Anneken, weduwe Jan de Wit</u>			
Den Braeckacker, 2 lop. 33 roijen	-1	15	12
Raeijmaeckers beemptjen, 11 lop.	-0	13	-8
	-2	-9	-4
<u>Henric Jan Schijntjens</u>			
De Cortte Braeck, 1 lop. 46 roijen	-1	-6	14
Nileuw erff aende Steenoven, 1 lop. 20 roijen	-0	16	-8
Den Hoogen beempt, 11 lop.	-0	13	-8
	-2	16	14
fol. 48			
<u>Anthonis Ariens van Hees</u>			
Huijs ende aenstede, 1 lop. 32 roijen	-1	-8	-6
Lemkens acker, 2 lop. 10 roijen	-1	12	-8
Sprinckheester, 3 lop. 31 roijen	-2	-8	-4
D'aenstede van Jan de Wit, 1 lop. 9 roijen	-0	19	14
Camp aende Dassmit, 2 lop. 38 roijen	-1	16	12
Halff nijeuw erff aende Dassmit, 1 lop. 17 roijen	-0	14	-4
Een driesken inde Dassmit, 25 roijen	-0	-6	-4
Weijken aende Crimmortel, 2 lop.	-1	-2	10
	10	-8	14
fel. 48 vo.			
<u>Jai Jacobs van Nistelroij</u>			
Den hal n acker inde Broeckstraet, 1 lop. 9 roijen	-0	16	12
De halff Schoonbracck, 11 lop.	-1	-0	-8
SteghJacker, 1 lop. 45 roijen	-1	-5	12
Campken achter de Molenstraet, 11 lop.	-0	-9	12
Den halven beempt met de canten inde Bleeckstraet, 2 lop.	-0	19	-8
Het 6 deel i den Deecken, 2 lop.	-0	11	12
Het alff rmthemptjen, 11 lop.	-0	-8	12
	-5	12	12
<u>weduv,c Thomas Dij rcx</u>			
Huijs ende aenstede, 1 lop. 9 roijen	-0	16	14
Braeckacker, 1 lop. 40 roijen	-1	-4	-8

	-2	-1	-6
fol. 50			
<u>Geraert Daniels de Roij</u>			
Duijs ende aenstede, 1 lop. 37 roijen	-1	-6	-8
Braecxken, 1 lop. 15 roijen	-0	16	14
Braeckel Braecxken, 3 lop.	-1	15	-8
Den ouden camp, 31 lop.	-1	-9	-6
	-5	-8	-4
<u>Kijnderen Ruth Dijrek Rutten</u>			
Huijs ende aenstede, 2 lop. 22 roijen	-2	-3	12
Braeck bij Tholoff Peters, 2 lop. 36 roijen	-1	16	-6
Langen Camp, 2 lop. 43 roijen	-1	10	12
Camp inde Molenstraet, 3 lon. 7 roijen	-2	-3	14
Acker benefens d'aenstede, 1 lop. 30 roijen	-1	-1	12
	-8	16	-8
fol. 50 vo.			
<u>Jenneken, weduwe Henrick Oerlemans</u>			
Duijs ende aenstede, 3 lop. 46 roijen	-3	-6	-4
Braecxken van Jan Leunis, 46 roijen	-0	12	-8
Camp aende Dassmit, 2 lop.	-1	-4	14
Braeck van Jacob Dijrcx, 1 lop. 45 roijen	-1	-5	12
Het Braecxken, 2 lop. 17 roijen	-1	12	-6
Camp achter de Dassmit, 1 lop. 10 roijen	-0	11	14
Beempt inde Scheecken, 3 lop.	-1	-0	-0
Weijken aende Kerckpat, 11 lop.	-0	12	-8
Driesken inden Dassmits camp, 25 roijen	-0	-3	12
Beempt onder Spoordonck, 11 lop.	-0	-8	12
	10	18	10
fol. 52 B			
<u>Mathijs Everts van Woensel</u>			
Huijs ende aenstede aende schuer, 3 lop.	-2	13	-4
Inde Braeck, 2 lop. 9 roijen	-1	-8	-4
Nijeuwen camp van Franck Pauwels, 21 lop.	-1	-2	-8
Berchs acker, 6 lop. 22 roijen	-4	-7	-8
Nijeuw erff van Wouter Walravens, 1 lop. 14 roijen	-0	17	-6
Campken van Jan Schijntjens, 1 lop. roijen	-0	15	-4
Nijeuw erff aende Sonderen, 21 lop.	-1	-2	14
Camp achter de Molenstract, 21 lop.	-1	-4	-8
Braecxken van Henrick de Roij, 1 lop. 37 roijen	-1	-3	12
Ackerken van Dirck Denis, 35 roijen	-0	10	-2

Braeck van Henric Cornelis, 4 lop. 4 roijen	-2	15	-0
Een driesken door de Val, 25 roijen	-0	-7	-8
De Mortel, 21 lop.	-0	15	-0
Den halven corten dijck, 3 lop.	-0	18	12
De halff Swartvoirt, 11 lop.	-0	-9	-8
Den halven Geestaert, 13 lop.	-0	10	-0
Den Blaecken beempt, 31 lop.	-1	15	-0
Cleijn campken van Franck Pauwels, 1 lop. 10 roijen	-0	16	-0
Den halven Geenckensdijck, 2 lop.	-0	-9	-4
Het halff Morenvelt, 3 lop.	-1	-0	-0
Camp van Niclaes Goossens, 1 lop.	-0	-9	-s
	25	10	14

Voorkomende toponiemen en straatnamen

N.B. Gegeven worden die toponiemen en straatnamen, die niet voorkomen op de voorgaande folio's in dit verpondingsregister (zie Campinia, Xe jaargang, blz. 105-111 en 159-166).

Berchs acker	Jan Schijntjens campken
Bochtjen	Camp, Langen
Bollentamp	Ketel braecken
Braeckacker	Corten dijck
Braeckel Braecxken	Mortel
Brauerwerken	Mortelken
Buterken	Niclaes Goossens camp
Daniel Goorts camp(ken)	Papen waterlaet
Deecken	Pauwels Goorts camp
Emer acker	Raebroeck(en)
Henric Cornelis braeck	Raeijmaeckers beemptjen
Henrick de Roij braecxken	Schoordenghen
Hoffgoet	Schutsboom
Jacop Henric Gerits acker	Steeghdacker
Jacob Dijrcx braeck	Dirck Denis ackerken
Jan Leunis Braecxken	Voirt

(wordt vervolgd)

EEN 'HISTORISCHE' ONTMOETING

Onder deze titel publiceerde de heer J. Lijten in Campinia van januari j.l. (jaargang X, blz. 195 e.v.) een artikel over "De akte aangaande de lossing der halve heerlijkheid Oirschot van 24 november 1614". Kort daarna ontving de redactie een reactie op dit artikel van de heer A.E. M. van Esch te Oirschot, waarin deze een aantal verbeteringen en aanvullingen gaf met betrekking tot de Oirschotse De Merode's. De redactie was erg verheugd over deze respons en vroeg de heer Lijten na te gaan hoe de relatie Oirschot - De Merode's was. Hierop volgde

mondeling en schriftelijk overleg tussen de heren Van Esch en Lijten, hetgeen resulteerde in een uitgebreide studie over deze materie door laatstgenoemde.

Weldra bleek, dat de onderlinge familierelaties van de diverse takken De Merode erg ingewikkeld waren en dat met betrekking tot Oirschot de meeste verwarring bestond rond Floris, die huwde met Maria de Merode, en heer van Oirschot was van 1605 tot 1652. Tijdens dat onderzoek bleek ook, dat gerenommeerde De Merode-kenners, zoals Richardson en Op de Beeck, zich meermalen lieten verrassen door de zeer ingewikkelde familiebanden. Het vergde dan ook enkele weken, om de hierna volgende studie te kunnen publiceren, waarin de relatie van De Merode's met Oirschot is weergegeven. Het toevoegen van de gestroomlijnde genealogieën van de betreffende takken De Merode was voor een goed begrip onontbeerlijk.

De opmerkingen van de heer Van Esch zijn dankbaar verwerkt in dit artikel. Aangezien ook hij, evenals Richardson, zich vergiste met betrekking tot genoemde Floris, hebben we voor deze vorm gekozen.

De redactie.

V. DE MERODE'S IN OIRSCHOT, 1410 - 1672

door J. Lijten

HET FEODALE STELSEL

Om een verhaal over een heerlijkheid te kunnen begrijpen, dient men iets te weten van het politiek-sociaaleconomische stelsel, waarin de gebeurtenissen zich afspeelden.

Het West-Romeinse rijk was in de vierde eeuw door innerlijke strijd en door het opringen van Germaanse stammen steeds meer verzwakt en na 400 snel ineengestort. Daarmee was feitelijk een maatschappij met een goed georganiseerd bestuur, een hoge cultuur, een net van land- en waterwegen en een hoog ontwikkeld systeem van handel en geldwezen verdwenen. In deze leegte werd iets van de bestuurlijke organisatie en van de cultuur bewaard door de kerk, die in de laatste eeuw van het West-Romeinse rijk een belangrijke positie had verkregen en de ineenstorting ervan kon overleven. Doordat de Islam het oosten en zuiden en tijdelijk het westen van de Middellandse zee overspoelde, werd West-Europa van alle verdere handelsverbindingen afgesneden.

Op centraal niveau bestond er niets meer op het terrein van bestuur, verbindingen en handel- West-Europa viel terug van deel van een wereldrijk tot een chaos van stammen, die leefden in een primitieve agrarische ruilhandelmaatschappij zonder geld.

In deze bestuurlijke leegte ontwikkelden zich verscheidene rijkjes, waarvan het Frankische onder de Merovingers uiteindelijk overheersend werd. Om het via Spanje opdringende Islamitische rijk te kunnen tegenhouden, dienden de Merovingers te kunnen beschikken over strijders te paard, om de Islamitische ruitery het hoofd te kunnen bieden. Deze ruiters werden aangeworven uit de rijkste boeren, die een paard konden bekostigen. Zij werden door de koningen, die niet over geld beschikten,

betaald door het in bruikleen geven van grote stukken grondbezit. Uit de oorlog teruggekeerd waren deze ruiters of ridders de aangewezen personen, om in hun omgeving namens de koning het bestuur uit te oefenen. Zo verenigden zij in hun persoon twee functies: soldaat (ruiter, ridder) en bestuurder (heer). Hun beloning bestond uit bruikleen van gronden (feodum). Maar om deze functies te kunnen uitoefenen, moest men al over kapitaal beschikken: een strijddros bezitten en uitrusten. Het enige kapitaal in de agrarische maatschappij bestond echter uit gronden. Door de eigen gronden (allodium), die zij al bezaten, en de in bruikleen verkregen gronden (feodum) waren deze ridders of heren in feite grootgrondbezitters, dus kapitaalbezitters. Men zal begrijpen, dat het in deze situatie zeer moeilijk was voor de gewone boer, om tot ruiter, heer en grootgrondbezitter op te klimmen. De kwaliteiten van soldaat, bestuurder en kapitaalbezitter gingen dan ook als regel over van vader op zoon. Zodoende werd ook de bestuursfunctie en het bruikleen van de "heerlijke" grond op den duur als erfelijk beschouwd. Sommige van deze heren en kapitaalbezitters wisten door handig manoeuvreren met huwelijken, aankopen en ook minder oirbare praktijken steeds meer heerlijkheden in bezit te krijgen in dikwijls ver van elkaar gelegen gebieden. Bepaalde families waren door allerlei onderlinge huwelijken, afspraken en contracten zo zeer aan elkaar verbonden over uitgestrekte landstreken, dat zij onder de kapitaalbezitters te vergelijken zijn met de multinationals van onze tijd. Behalve naar bezit streefden deze families naar macht. Aan deze macht probeerden de koningen en later andere belangrijke bestuurders zoals de hertogen van Brabant wel paal en perk te stellen door eigen bestuursmacht te geven aan steden en vrijheden zoals Oirschot, maar de macht van de heren bleef toch steeds aanzienlijk. Als de zoon zijn vader opvolgde, moest hij wel zijn afhankelijkheid van de vorst erkennen door zijn "leen" te "verheffen", maar uiteindelijk was dit nog slechts een formaliteit. Oirschot had het voordeel, dat de heerlijke macht gedeeld werd door de hertog en de plaatselijke heer, zodat het dorpsbestuur met enig politiek beleid toch wel een eigen lijn kon volgen.

DE FAMILIE MERODE

Een dezer feodale families was het geslacht van Merode, afkomstig uit Rode bij Dilren in West-Duitsland, maar met vertakkingen in het tegenwoordige België en Nederland en activiteiten ver daar buiten. In hun wapen voerden zij de spreuk "Plus d'honneur que d'honneurs", waarmee zij wilden zeggen, dat de eer bij hen hoger aangeschreven stond dan eretitels. Nu wordt in de betrekkingen van deze familie met Oirschot wel duidelijk, dat vele leden echt hun best gedaan hebben, om steeds meer titels en steeds meer bezit te verwerven; men zou kunnen zeggen "Plus d'honneurs et plus d'argent". Als zij de eer nog hoger hebben gesteld dan deze titels en bezittingen, stond ze wel erg hoog in hun vaandel. geschreven, maar in hun betrekkingen met Oirschot in de periode van 1410 tot 1672 zijn daarvan nog niet veel bewijzen voor de dag gekomen.

Wat wij constateren is, dat de Merode's in deze eeuwen vele heerlijkheden hebben verworven door huwelijk, erfenis of koop. Velen hebben daarbij gezocht naar bezittingen, die hun hogere titels, meer inkomsten en meer macht brachten, waarbij voor de een de titels, voor de an-

der de inkomsten en voor een derde de macht zwaarder wogen. Aan deze heerlijkheden was dikwijls het patronaatschap van kerkelijke beneficiés verbonden. De heer had het recht voor een pastoraat of kanonikaat een persoon ter benoeming voor te dragen. Vooral de kanunniksprebenden zoals te Oirschot en Hilvarenbeek waren gewild. Het waren - in principe doodlopende - zijsporen, waarop hij voorkeur bijwagens werden uitgerangeerd, zoals derde of vierde zonen en bastaards. Deze kanonikaten waren het meest in trek, omdat er niet veel werk aan verbonden was en men er slechts clericus voor behoefde te zijn, zonder een wijding te ontvangen, zodat men, als de omstandigheden dat vroegen, het kanonikaat kon neerleggen en trouwen. Wij zien dan ook dikwijls, dat de Merode's met heerlijkheden en kanonikaten ruitelden en tuitelden als kinderen met alle-kleuren-knikkers. Dat daarbij de nodige ruzies voorkwamen, is vanzelfsprekend. Ook moeten wij wel bedenken, dat Oirschot maar een randveld was op het schaakbord van de machtspolitiek der Merode's, een van de vele, die dikwijls slechts bezet werden door een pionnetje en meermalen ook enkel door een stuk bestreken.

DE EERSTE MERODE'S IN OIRSCHOT

Richard II van Merode trouwde op 14 juli 1410 met Beatrix van Petershem.' Daarmee deed de familie van Merode haar intrede in de geschiedenis van Oirschot, hoewel Richard II rechtens nooit heer van Oirschot geweest is. Beatrix van Petershem bracht bij haar huwelijk wel bepaalde aanspraken op Oirschot mee, maar pas na de dood van haar broers Rogier (1444) en Jan (1450) viel Oirschot helemaal toe aan Beatrix. Haar man Richard II was toen reeds overleden (1440). Richard II is wel de stamvader geworden van drie takken in de familie van Merode door zijn drie zoons, Jan I van Merode-Westerlo, Richard III van Merode-Houffalize en Willem I van Merode-Rummen. Oirschot kwam dus aan Beatrix en haar zoon Jan I (W.I.).' Na de dood van Beatrix (1455) moest er gedeeld worden, welke deling haar beslag kreeg in het contract van 1462, waarbij Jan I Oirschot behield, maar toch bepaalde bezittingen in Oirschot moest afstaan aan zijn beide broers. Jan. I stierf in 1485. Zijn vrouw, Aleyd van Horne, overleefde hem lang Wel maakte zij haar testament in 1497, maar zij stierf pas in 1529.³

INTERMEZZO: DE AFSTAMMING VAN JAN I

Voor wij de opvolging van Jan I (W.I.) ter hand nemen, moet eerst een moeilijkheid worden uitgepluisd. Volgens Richardson' is Richard III de jongste zoon van Jan I. Volgens Op de Beeck^s is Richard een kleinzoon van Jan I, een zoon namelijk van diens zoon Jan II junior. Op de Beeck, die het werk van Richardson als een standaardwerk over de familie van Merode beschouwt, geeft geen reden, waarom hij op dit punt van Richardson afwijkt. Hij beschouwt echter Jan III als oudste zoon van Jan II junior, zoals iedereen overigens. Jan III zou dan ouder moeten zijn dan Richard III. Dit nu lijkt onmogelijk. De redenen zijn deze.

1. Na de dood van Jan II junior, volgens Richardson en Op de Beeck in 1497, werden de erfgoederen (van Jan I) gedeeld. Deze deling kreeg blijkbaar pas haar beslag in 1500. Immers pas in 1500 werden Oir-

schot en Leefdaal verheven.' Leefdaal werd verheven door de voogd van Jan III; deze was dus nog minderjarig. Oirschot werd verheven door Richard III na deling tussen hem en de voogden van zijn neef Jan III

2. Richard III had vóór 1500 al diverse functies vervuld en in 1498 afstand gedaan van zijn kanunniksprebende in Maastricht."

DE OPVOLGING VAN JAN I

Bij de dood van Jan I (W.I.) in 1484⁸ scheen Richard III (91.II.2) gekozen te hebben voor de geestelijke staat. Hij heeft verschillende kanunniksprebenden gehad, o.a. te Luik en Maastricht.' Jan II junior (W.II.1) kon dus feitelijk zijn vader opvolgen, hoewel de goederen rechtens waarschijnlijk onverdeeld zijn gebleven, zoals bij de Merode's vaak gebeurd is.

De vroege dood van zijn broer Jan II junior in 1497 schijnt voor Richard III aanleiding te zijn geweest om terug te komen op zijn besluit in de geestelijke stand te leven. Hij deed in 1498 afstand van zijn kanunniksprebende in Maastricht en liet zijn aanspraken weer gelden op zijn deel in de vaderlijke erfenis. Dit leidde tot het bovenvermelde verdelingscontract, waarbij hij in 1500 de heerlijkheid Oirschot kreeg toegewezen. In 1502 is hij gehuwd met Margareta van Horne.⁷ Zij kregen zes kinderen, drie zonen en drie dochters', van wie alleen de zonen verder ter sprake zullen komen.

DE OPVOLGING VAN RICHARD III

Richard III (W.II.2) stierf op 20 mei 1523.⁷ Zijn nalatenschap werd verdeeld bij het contract van 8 augustus 1525, zegt Richardson.' Dit contract is mij niet bekend, wel de uitspraak van het Leenhof van Brabant van 25 augustus 1525, waarbij de verdeling werd vastgesteld en dat als opschrift draagt "Contract over Oirschot tusschen Maximiliaen en Hendrick". Waarschijnlijk bedoelt Richardson dit contract, want hij noemt als datum ook ooit 25 augustus. Richardson heeft vermoedelijk dit contract niet ingezien. De situatie, die hij beschrijft als gevolg van dit contract, komt pas veel later voor.' Hij is klaarblijkelijk in de war geraakt, hetgeen gezien de ingewikkelde toestand niet verwonderlijk is. Wij zullen het verhaal vervolgen, zoals het uit de archieven te reconstrueren is.

In het verdelingscontract van 25 augustus 1525' wordt Rycalt IV (W. 111.3) eenvoudig niet genoemd. Hij zal gekozen hebben (min of meer vrijwillig?) voor de geestelijke staat en waarschijnlijk al een kanunniksprebende in Oirschot gehad hebben." Hendrik I (91.III.2) als oudste zoon kreeg het leeuwendeel in de vaderlijke erfenis. Oirschot werd toegedeeld aan Maximiliaan (W.III.4), maar onder beperkende voorwaarden:

1. Het patronaatsrecht zou altijd aan Hendrik I en zijn opvolgers blijven.
2. Hendrik zou Oirschot blijven behouden, zolang hun grootmoeder leefde. (Dit was in feite tot 1529.¹²)
3. Hendrik hield nog bepaalde financiële voordelen in Oirschot, die echter door Maximiliaan of zijn erfgenamen konden worden afgekocht. Maximiliaan stierf echter jong in Spanje." Voor de vererving van Oir-

schot zullen Hendrik I en Rycalt IV gelijkelijk in aanmerking gekomen zijn, daar er van een testament niets blijkt.

Hendrik I was in 1525 gehuwd met Francisca van Brederode en heeft sindsdien waarschijnlijk gewoond in Petershem en Westerlo, immers alle van hem uitgaande stukken komen daar vandaan. Vermoedelijk is Rycalt IV steeds opgetreden als zijn rentmeester, hetgeen is te adstrueren als volgt.

De rekeningen van rentmeester Arndt van der Ameyden over Oirschot lopen van 1521 met enkele posten tot 1524.¹ Daarna zijn geen rekeningen bekend tot 1558/59¹⁵, wanneer Jan van Mol na de dood van Rycalt IV rekening moest doen, waarbij hij aantekende, dat hij eigenlijk geen rentmeester was geweest maar alleen aangesteld, om renten en pachten te innen en achterstalligen te manen, en dat alles aan "de heer" werd afgedragen en "men" niet gewend was rekening te doen. De voor de hand liggende conclusie is, dat Rycalt IV de goederen geadministreerd heeft, maar als mede-eigenaar (na de dood van Maximiliaan) geen officiële rekening deed.

Rycalt IV is behalve kanunnik wel een zuinige rentmeester geweest voor het ouderlijk gezin op huis ten Bergh, waar hij na de dood van Maximiliaan en het huwelijk van twee zusters en de intrede in het klooster van de derde alleen achterbleef met zijn huishoudster Geertruyda de Crom, bij wie hij verschillende kinderen kreeg.

In 1551 had een ingrijpende gebeurtenis plaats, toen Jan III (W.III.1) kinderloos stierf en zijn beide neven Hendrik I (W.III.2) en Rycalt IV (W.III.3) tot erfgenamen benoemde van zijn belangrijke bezittingen." Voor Rycalt IV ging nieuw licht dagen. Tot nog toe was er weinig uitzicht geweest op een eigen heerlijkheid, daar slechts de helft van Oirschot, die hij had geërfd van Maximiliaan hem toekwam en dat nog onder belastende voorwaarden. Maar nu werd hij plotseling mede-erfgenaam van aanzienlijke heerlijkheden zoals Geel, Leefdaal, Westerlo en Hilvarenbeek. Hij liet daarom de drie zonen en een dochter, die hij had van Geertruyda de Crom, wettigen en poneerde zijn aanspraken, zoals blijkt uit zijn testament van 14 mei 1551.¹⁷ Daaruit wordt duidelijk, dat hij aanspraken liet gelden op Duffel, Waelem, Geel, Hilvarenbeek en Oirschot. In eerste instantie vermaakte hij aan Rycalt V (W.IV.3), zijn oudste gewettigde zoon, naast zijn aanspraken op een deel in de heerlijkheid Merode de heerlijkheid Geel met het kasteel en patronaatsrecht; aan zijn tweede gewettigde zoon Maximiliaan (W.IV.4) Duffel en Waelem met kastelen en patronaatsrecht; aan zijn derde gewettigde zoon Jan (W.IV.5) de heerlijkheid Oirschot met het kasteel te Spoorndonk en de heerlijkheid Hilvarenbeek met het patronaatsrecht; zijn gewettigde dochter Margriet (IV.IV.6) en eventueel nog geboren wordende kinderen zouden een jaarrente krijgen.

Ondertussen hield Rycalt IV toch wel rekening met de mogelijkheid, dat Duffel, Waelem en Geel hem niet zouden worden toegewezen. Voor dat geval bepaalde hij, dat zijn oudste zoon Rycalt V dan zou krijgen zijn aandeel in Merode en de heerlijkheid Oirschot met het kasteel en de heerlijkheid Hilvarenbeek met het patronaatsrecht. De anderen zouden dan genoegen moeten nemen met een jaarrente. Een andere aanwijzing, dat Rycalt IV zich nog niet zo erg zeker voelde van zijn zaak, kunnen we daarin zien, dat hij nog geen afstand deed van zijn kanonikaat in Oirschot, om met Geertruyda de Crom te kunnen trouwen. Vijf jaar later

was het blijkbaar wel zover, dat hij zekerheid had omtrent de heerlijkheden Oirschot en Hilvarenbeek. Rycalt IV deed afstand van zijn kanunniksprebende te Oirschot ten gunste van Hendrik de Mesmecker¹⁸, welke overdracht werd goedgekeurd door de patronen van Het Oirschotse kapittel, koning Philips als hertog van Brabant op 30 april 1556" en zijn broer Hendrik I op 9 mei 1556.²⁰ Rycalt IV zal toen ook getrouwd zijn met Geertruyd de Crom.

Dat Rycalt IV een zuinig beheerder is geweest van zijn goederen, blijkt wel daaruit, dat hij kort voor zijn dood nog een belangrijke zet kon doen, om zijn positie in Oirschot te consolideren. Op 16 januari 1559²² kreeg hij van koning Philips, die in grote geldnood zat, de herzogelijke helft van de heerlijkheid Oirschot in pand voor 5958 gulden, in onze geldswaarde omgerekend een bedrag van ongeveer een miljoen. In datzelfde jaar is Rycalt IV gestorven.

DE OPVOLGING VAN RYCALT IV

De dood van Rycalt IV gaf weer aanleiding tot moeilijkheden. Op naam van Rycalt V (W.IV.3) werd de heerlijkheid Oirschot verheven op 17 november 1559 ten behoeve van de gezamenlijke broers en zusters. Daags daarna op 18 november 1559 verhief Hendrik I eveneens Oirschot als opvolger van zijn broer² en spande een proces aan tegen Geertruyd de Crom en Lodewijk van der Lynden en andere voogden van haar kinderen.²⁵ Rycalt V wordt in de stukken niet met name genoemd, ofschoon op zijn naam de heerlijkheid verheven was, waaruit we toch wel moeten besluiten, dat bij de dood van Rycalt IV alle kinderen nog minderjarig waren." Dit proces heeft lang geduurd, tot na de dood van Hendrik I op 12 oktober 1564.²⁷ Op 11 september 1566 verhief Jan IV (W.IV.1) de heerlijkheid Oirschot nog als opvolger van zijn vader.²⁸ Ook de kerkelijke rechtbank werd erin gemeoid, om uitspraak te doen over de geldigheid van het huwelijk.²⁰ Het uiteindelijke resultaat hiervan is geweest, dat Rycalt V als heer van Oirschot erkend is.

Van Rycalt V is wel gezegd, dat hij gehuwd zou zijn geweest met Anna van Brederode³⁰, doch dit is niet aannemelijk, daar in zijn testament geen echtgenote vermeld wordt.' Rycalt V stierf op 5 juni 1587.³² Zijn broers Maximiliaan en Jan waren toen reeds overleden.

DE OPVOLGING VAN RYCALT V

Een goede maand voor zijn dood had Rycalt V zijn testament gemaakt op 1 mei 1587.³³ Uit dit testament blijkt wel, dat hij geen hoge pet on had van zijn broertje Hendrik II (W.IV.9). Ik heb het vermoeden - al is dat slechts gebaseerd op het geheel van de sfeer en niet op concrete feiten - dat Hendrik II de enige was, die "staande huwelijk" geboren was. Anna (W.IV.7) en Maria (W.IV.8) kunnen geboren zijn tussen 1551 en 1556. Hendrik II zou zich daarom als wettige zoon hebben laten voorstaan op de anderen, die slechts gewettigd waren.

Uit de bepalingen in het testament van zijn broer moet men wel afleiden, dat hij "duur" geleefd had. Rycalt V zou eigenlijk het liefst gezien hebben, dat Hendrik II de geestelijke staat koos, waarover hij waarschijnlijk gesproken had, toen tijdens het leven van Rycalt V er toch geen uitzicht was op een eigen heerlijkheid. De zusters moesten

hem in dat geval helpen aan een behoorlijke prebende, zo bepaalde Rycalt. Voor het geval, dat Hendrik de geestelijke staat niet zou verkiezen, legde Rycalt hem op allerlei manieren vast, zoals blijkt uit de volgende bepalingen.

De drie zusters krijgen vooraf al zijn gereede goederen: geld, waardepapieren, juwelen en meubelen. Daartegenover krijgt Hendrik kwijschelding van hetgeen Rycalt hem voorgeschoten heeft.

De heerlijkheden Oirschot en Hilvarenbeek met al haar rechten komen aan alle vier gelijkkelijk. De zusters zullen in het beheer daarvan beslissen zonder inmenging van haar (eventuele) man.

Hendrik erft echter niet, voordat hij getrouwd is met een "goede, eerlijke edelmans dochter".

Hendrik mag de goederen niet verkopen of belasten, voor zijn wettig kind veertien jaar zal zijn. Doet hij dat toch, dan vervalt zijn deel aan zijn zusters.

De twee jongste zusters zullen vrij op huis ten Bergh mogen blijven wonen en alles gebruiken, tot zij trouwen.

Alle vier moeten binnen drie maanden na Rycalt's dood voor schepenen van Oirschot zijn testament goedkeuren. Wie dat niet doet, is uitgesloten van de erfenis.

Uit de bepalingen van dit testament proeft men ook, dat Rycalt V een situatie als bij zijn ouders tot elke prijs wilde voorkomen. Hij zal die toch wel als pijnlijk ervaren hebben, ook om de moeilijkheden, die eruit gevolgd waren.

Het is begrijpelijk, dat Hendrik moeite gehad zal hebben met dit testament van zijn broer. Noodgedwongen moest hij wel voor schepenen van Oirschot zijn instemming betuigen, maar hij deed dit op 3 september 1587 - maar precies binnen de termijn - met een slag om zijn arm en onder protest.³⁴ Ondertussen was er **al-veel gebeurd**. Zijn zusters Margriet (W.IV.6), die gehuwd was met **Gerard heer van Oyen, en Anna (l.N. IV.7), ongehuwd, waren op 19 augustus overleden te Nijmegen.** Daar wij **geen gegevens** hebben. buiten de aantekening van **het zielboek**, kunnen wij slechts gissen, dat zij daar **samen met Anna van der Lynden, waarschijnlijk de dochter van hun vroegere voogd, zijn verongelukt.**

Daags voor de erkenning van het testament had Hendrik voor schepenen van Oirschot ruzie gemaakt met zijn enige overgebleven zuster Maria (W.IV.8). "De sobere aantekening van **secretaris** Aert Sgraets doet hem wel kennen als een lastige jongeman. Ook blijkt uit zijn eigen verklaring, dat hij veel 's buitenlands was geweest. Krachtens het testament van Rycalt V erfde hij pas, als hij getrouwd zou zijn. Hij heeft dan ook niet lang gearzeld en trouwde met Adriana van Brederode. Dit huwelijk zal in het voorjaar van 1589 hebben plaatsgehad, want op 27 maart 1589 deed hij **voor schepenen en pastoor van Asten** aan Adriana een donatio propter nuptias, een schenking bij gelegenheid van huwelijk." Daarbij schonk hij haar 10.000 gulden - in **onze** geldswaarde omgerekend heel wat meer dan een miljoen -; daaraan verbond hij een soort testament, waarin hij haar, als zij kinderen zouden hebben, alles naliet; als hij zou sterven zonder dat zij kinderen hadden, liet hij haar alle meubelen en geldswaardige papieren na en daar bovenop nog eens 10.000 gulden. Geen wonder, dat zijn zuster Maria in het proces na zijn dood zei, dat hij veel meer "geschonken" had dan hij bezat en

dat hij dan mogelijk wel bij zijn verstand was, maar toch niet normaal."

Op 20 mei 1589 gaf hij voor schepenen van Oirschot procuratie aan Jonker Willem van Erp, om namens hem leenverhef te doen van Oirschot en Hilvarenbeek³⁹ als opvolger van zijn vader Rycalt RV." In de keuze van deze formulering liet hij nog eens zijn minachting blijken voor zijn broers en zusters, met name voor zijn broer Rycalt, die hij immers opvolgde.

Deze leenverheffing is niet ingeschreven in het leenboek van Brabant. De oorzaak kan zijn, dat daar al een leenverhef door Hendrik van Mero-de als opvolger van zijn vader Rycalt (1523) en een door Hendrik als opvolger van zijn broer Rycalt (1559) stond ingeschreven.⁴¹

Dat Hendrik **II nogal over het** paardje getild en min of meer abnormaal was, blijkt wel uit zijn testament en vele codicillen.⁴² Ofschoon hij bij zijn "huwelijksgeven" al boven zijn vermogen was gegaan en daaraan eigenlijk een testament verbonden had, maakte hij op 12 juli 1590 een testament voor schepenen van 's-Hertogenbosch. Hij liet daar uitgebreide codicillen bij maken op 16 mei, 1 juni en 19 juni 1591. Alles tesamen omvatten deze documenten ongeveer 35 volbeschreven folio's. De bedoeling was, zijn vrouw te bevoordelen ten nadele van zijn zuster Maria en in strijd met de testamenten van zijn vader en broer.

Hendrik had zich bij gelegenheid van zijn huwelijk een "geschenk" doen geven door Oirschot: voor 134 gulden wijn, omgerekend in onze geldswaarde voor zeker f 20.000,--. Vier regenten van Oirschot hadden getekend, dat zij deze zouden betalen, maar in 1594 was de rekening uit 1588 van wijnhandelaar Nyssen uit Maaseyk nog steeds niet betaald." Ook bemoeide hij zich met Oirschotse bestuurszaken buiten zijn **bevoegdheden'**, **zodat de** schepenen van Oirschot de hulp van Maria inriepen, om hun rechten veilig te stellen." Op 23 juni 1591 stierf Hendrik II ten gevolge van "waterzucht".

MARIA

De "lieve ende beminde huysvrouwe" van Hendrik zal. wel de juiste snaren hebben weten te bespelen bij haar man, **om schenking, testament** en codicillen te verkrijgen, maar de buit moest **nog binnen boord worden gehaald. Daartoe** spande Adriana een proces **aan tegen Maria (W.IV.8), dat geduurd heeft tot 1594.** Bij de uitspraak op 24 december van dat jaar bleef Maria eigenares van de heerlijkheden **Oirschot en Hilvarenbeek.** Maar pas op 18 februari 1597 deed zij leenverhef.⁴ Ondertussen was er heel wat gebeurd. Adriana van Brederode, spoedig over **haar droefheid heen, was op 18 februari 1593** opnieuw gehuwd met Hendrik van Riviere, heer van Yseren", die zich ook al met Oirschotse zaken ging bemoeien."

Ook voor Maria waren er andere belangrijke zaken aan de orde geweest. Het is begrijpelijk, dat de Oirschotse bevolking met spanning gadesloeg welke vreemde heren avances zouden maken ten opzichte van hun "meijofrouw van Merode". Op 21 mei 1593 werd "monsieur van Merode, zone van de Heere van Zueterwou" in Oirschot gesignaleerd." Op 19 augustus d. a.v. was hij er weer en maakte met anderen "goede cier met joffrouw van Merode".⁵² Het werd inderdaad iets tussen die twee en op 4 juli 1596 trouwden Maria en Floris zonder voorafgaande roepen krachtens bis-

schoppelijke dispensatie vanwege het voortdurend heen en weer trekken van allerlei troepen van beide oorlogvoerende partijen."

FLORIS

Nu is het misshoof goed, erop te wijzen, dat over deze Floris vele misvattingen zijn gedebiteerd. Men is hem gaan zoeken in de Westerlose tak van de familie van Merode, waar ook meerdere personen van die naam voorkomen. Hij is echter uit de tak Rummen (R.V.2)⁵⁴.

Zolang Maria leefde, was zij vrouwe van Oirschot en uit haar tijd zijn geen moeilijkheden bekend. Oirschot had echter de gelegenheid om Floris te leren kennen en dat belofde niet veel goeds. Maria is niet oud geworden. Zij maakte op 12 november 1605 haar testament, waardoor Floris haar erfgenaam werd.⁵⁵ 'Zij is kort daarop gestorven, maar de datum is niet bekend. Daardoor begon voor Oirschot een lijdensweg, waarover dozen vol processtukken aanwezig zijn, die waarschijnlijk slechts het topje vormen van een ijsberg en die maanden van studie zouden vergen, zonder dat er uitzicht is op veel meer inzicht dan er nu aanwezig is. Een van de aanwijzingen, hoe een hekel Oirschot aan deze man had, is de fenomenale som, die de bevolking ervoor over had om ten minste ten halve van hem bevrijd te worden."

Door zijn erfenis van Maria kwam Floris voor een groot deel terecht in een onverdeelde boedel. Naast de halve heerlijkheden (en het pandschan van de andere helft) Oirschot en Hilvarenbeek had Maria namelijk ook nog rechten in Leefdaal, Perweys, Geel, Duffel en Westerlo.⁵⁷ Floris zelf had de voogdijschap van Duffel al. in 1597 geërfd van zijn oom Willem III (R.IV.1)⁵⁸ Voor hij het markizaat van Deinze kocht (in 1632), werd hij dan ook meestal "heer van Duffel" genoemd, wat hij in feite ook was.

Bij de erfdeling, die toch wel acuut werd, kreeg Floris een tegenspeeler van formaat, een der handigste zakenlui van zijn tijd, Philips v2n Merode-Westerlo (W.V.1)⁵⁹.

Deze Philips was gehuwd met Anna van Merode-Houffalize (H.V.1), die bij haar huwelijk vele bezittingen meebracht, o.a. het graafschap Montfort in Utrecht, in die tijd meestal geschreven Montfort.⁵⁹ Verscheidene van zijn afstammelingen noemden zich dan ook graaf of heer van (Merode-)Montfort.

Tussen Philips met zijn broers en zusters en Floris werd een erfdelingscontract gesloten in 1606 of 1607.⁵⁹ Bij deze erfdeling kreeg Floris behalve de heerlijkheden Duffel, Oirschot en Hilvarenbeek ook Leefdaal en Geel. In het contract was echter de conditie opgenomen, dat bij het uitsterven van de mannelijke lijn van Floris (R.V.2) en zijn broer Ysebrand II (R.V.1) alle bezittingen zouden overgaan op de afstammelingen in de mannelijke lijn van Philips. Daar was voorlopig geen uitzicht op, want Ysebrand II had al een zoon Ysebrand III (R.VI.1) en juist in deze tijd, namelijk op 27 augustus 1606 werd te Oirschot zijn tweede zoon Willem IV (R.VI.2) geboren en gedoopt. Floris en zijn zuster waren diens peter en meter."

Op het moment, dat Floris Maria zou opvolgen heeft Oirschot getracht een einde te maken aan zijn alleen-heerschappij door de hertog de helft van de pandsom der halve heerlijkheid aan te bieden. Door een misverstand aan Brusselse zijde is deze lossing niet doorgestaan, maar

de verpanding voor twaalf jaar gecontinueerd, zodat pas in 1618 een einde kwam aan het alleen-bewind van Floris."

Floris heeft zich bij zijn verlies niet neergelegd. Zo gauw de kans schoon was, waarschijnlijk na de dood van aartshertog Albert, trachtte hij een accord te maken met koning Philips IV in deze geest: "Wij hebben ieder de helft van Oirschot en Hilvarenbeek, laten we de verdeling iets eenvoudiger maken: U Hilvarenbeek helemaal en ik Oirschot helemaal." Deze opzet is ten minste af te leiden uit een brief van Oirschot aan de kanselier van de raad van Brabant, waarin hem gesmeekt wordt erop toe te zien, dat dit niet gebeuren zal. Er worden twee argumenten aangehaald: Oirschot brengt veel meer op dan Hilvarenbeek en de hertog heeft bij de lossing beloofd, Oirschot nooit meer te verkopen of verpanden."a

Floris is voor de tweede maal gehuwd met Catharina von Ketteler in 1626, maar ook uit dit tweede huwelijk kreeg hij geen kinderen." Zijn diverse heerlijkheden brachten zoveel op, dat hij op 24 juli 1632 het markizaat van Deinze kon kopen voor de ontzaglijke som van 152.000 gulden." Sindsdien werd hij meestal markies van Deinze genoemd. Misschien had hij toch niet voldoende contanten om deze belangrijke som te kunnen betalen, zodat hij sommige goederen te gelde moest maken, want in maart-april 1633 verkocht hij de meeste van zijn vaderlijke goederen te Broekhoven onder Tilburg." Floris heeft sindsdien meestal in Duffel gewoond. In die buurt lagen zijn meest belangrijke bezittingen. Hij stierf er op 14 april 1652."

DE OPVOLGING VAN FLORIS

a. De testamenten

Floris heeft meerdere testamenten gemaakt. Van een dezer bevindt zich een afschrift in Brussel." Het is een slordig afschrift, waarin zelfs de datum is weggelaten. Uit de tekst blijkt echter, dat het v66r 1632 gemaakt moet zijn, want Floris noemt zich nog niet markies van Deinze, terwijl hij vele titels vermeldt en hij na 1632 gewoon was zich op de eerste plaats markies van Deinze te noemen. Verder blijken op het moment van het maken van het testament de drie zonen van Ysebrand II nog in leven te zijn. Dit testament is dus voor ons van geen belang, omdat het minstens door één later testament herroepen is.

Van een later testament van Floris zijn twee vermeldingen bekend. De eerste is van 13 oktober 1653 in een akte, waarbij Maximiliaan-Anton van Merode (W.VI.2) voor schepenen van Duffel machtiging verleent aan de gebroeders Fabri, om de halve heerlijkheden Hilvarenbeek en Oirschot voor hem in bezit te nemen." De tweede is van 13 mei 1660 in een zeer uitgebreide akte voor schepenen van 's-Hertogenbosch, waarbij Maximiliaan-Anton en zijn zoon Ferdinand (W.VII.1) een hypotheek nemen op hun goederen te Oirschot en Hilvarenbeek.⁶⁹ De aanhalingen uit het testament zijn, voor zover aanwezig, gelijkkluidend met dit verschil, dat in de eerste vermelding Maximiliaan genoemd wordt als degene die de plaats in zal nemen van Willem IV bij diens kinderloos overlijden en in de tweede vermelding Maximiliaans zoon Ferdinand. Mijns inziens is de aanduiding in de tweede vermelding correct. In deze hypotheekakte wordt immers gezegd, dat Maximiliaan optrad als fidei-commis, niet als erfgenaam"; daar was vanwege de ingewikkeldheid der kwestie een

accurate uiteenzetting nodig van de juridische implicatie, terwijl in de eerste akte alleen van belang was aan te geven, dat Maximiliaan gerechtigd was, de erfenis in bezit te nemen; zijn zoon Ferdinand was toen immers nog minderjarig.⁷¹

Behalve deze testamenten wordt nog een donatio inter vivos (schenking bij leven) vermeld van 22 juli 1651.⁷² Dit kan mijns inziens geen donatio inter vivos in strikte zin zijn, daar daags na de dood van Floris⁷³ op 15 april zijn testament voor schepenen van Duffel werd gepend en blijkbaar zonder enige tegenspraak als geldig beschouwd is.⁷⁴ De verklaring kan zijn, dat Floris ook aan zijn neef Willem IV niet zijn hele testament bekend wilde maken, maar hem van de andere kant toch een bewijs wilde geven, dat hij zijn algemeen erfgenaam was, waartoe hij hem deze akte verstrekke, die hij als een "schenking bij leven" formuleerde, maar die zoveel beperkingen bevatte, dat ze pas na de dood van Floris enig effect sorteerde en die ook duidelijk naar het testament terug verwees.

b. De opvolgers

Voor de bepalingen van het testament van Floris kunnen we ons dus veilig houden aan het uittreksel daarvan in de hypotheekakte van 1660.⁷⁵ Het testament is gemaakt op 2 maart 1647 voor notaris Guiliam de la Motte te Mechelen.⁷⁶ Van de drie zonen van Floris' broer Ysebrand II was toen alleen Willem IV (R.VI.2) nog in leven.⁷⁷ Wel leefden nog zusters van hem.

Willem IV werd aangewezen als universeel erfgenaam onder de voorwaarden, afgesproken in het erfdelingscontract van 1606/1607, dat de goederen onverdeeld moesten blijven en steeds overgaan op de oudste zoon. Wanneer hij echter zonder kinderen na te laten zou overlijden, zou de nalatenschap in haar geheel overgaan op Ferdinand (W.VII.1) onder dezelfde voorwaarden.

Bij zijn dood op 14 april 1652 werd Floris dus opgevolgd door zijn oomzegger Willem IV (R.VI.2). Deze trouwde nog datzelfde jaar op 5 november te Brussel, maar stierf nog geen jaar nadien op 4 oktober 1653 zonder kinderen na te laten." Volgens het testament van Floris kwam Oirschot dus met de andere goederen aan Ferdinand (W.VII.1), die nog minderjarig was. Maximiliaan nam voor hem het bewind waar en sierde zich, wat in die tijd bij de Merode's en vele anderen gebruikelijk was, met alle titels zoals markies van Deinze en heer van Oirschot. Rechts was hij het echter niet. Alleen Ferdinand is heer van Oirschot geweest tot het faillissement in 1672.

c. De lasten

Op de erfenis van Ferdinand drukte echter een zware verplichting. Floris had, blijkbaar een schuldbekentenis afgegeven aan zijn broer Ysebrand II, waarover hij in zijn testament bepaalde, dat Willem twee derde gedeelte daarvan moest uitbetalen aan zijn twee zusters.' Daarnaast is er sprake van een verplichting van "enige duizenden guldens" aan "Joffrouw van Merode", nicht van Floris, een der zusters van Willem." Omdat Willem deze verplichtingen nog niet had voldaan gingen ze over op zijn opvolger Ferdinand. Toen deze kwestie in 1660 geregeld werd, was er blijkbaar maar één zuster van Willem meer in leven. Maxi-

miliaan als zaakwaarnemer van zijn zoon Ferdinand had met deze zuster van Willem geprocedeerd en was veroordeeld, om haar in totaal 22.000 gulden te betalen. Hij dacht erover, revisie van het vonnis aan te vragen, maar zag daarvan af, omdat zijn kansen te gering waren en sloot een accoord met haar via haar agent Smits." Van de te betalen 22.000 gulden voldeed hij 10.000 gulden contant op 1 mei 1660.⁸² Voor de resterende 12.000 gulden moest hij echter een hypotheek sluiten. Daartoe had Ferdinand, die intussen meerderjarig geworden was, zijn vader machtiging verleend op 14 januari 1660." Ook zijn jongere broer Johan (W.VII.2), die zich baron van Houffalize noemde", had daarmee zijn instemming betuigd op 14 april 1660 ten overstaan van notaris van Oeckel te Oirschot." Op 13 mei werd de hypotheek verleend door Johan Gans, oud-president-schepenen van 's-Hertogenbosch, op de halve heerlijkheden Oirschot en Hilvarenbeek en alle daargelegen goederen en onmiddellijk doorbetaald aan de vertegenwoordiger van Joffrouw van Herode. Bovendien betaalde Maximiliaan contant nog 290 gulden, die hij krachtens appointment van de raad van Brabant van 13 april als rente verschuldigd was."

Een latere aantekening van 18 oktober van datzelfde jaar vermeldt, dat Ferdinand nog een boerderij te Udenhout bij de verhypothekerde goederen heeft ingebracht. De reden daarvoor zal geweest zijn, dat hij de hypotheek wilde verlengen tot 28 november 1661. Op die dag kreeg hij namelijk een hypotheek op zijn goederen te Oirschot van zijn broer Johan. Dit zal dus geweest zijn ter aflossing van de hier vermelde." In december 1661 droeg Maximiliaan-Anton dan ook heel het bewind van Oirschot over aan Ferdinand."

HET FAILLISSEMENT

Bij deze al (te) zware belasting van de halve heerlijkheid kwamen nog de onkosten van de processen, die Floris had gevoerd gedurende tientallen jaren tegen de inwoners van Oirschot en tegen de hertog." De voornaamste schuldeiser was Hendrik de Cort, secretaris van de raad van Brabant te Brussel.' Gedurende diens leven is de zaak slepende gebleven, maar na zijn dood moest er worden afgerekend. Zijn weduwe Catharina Stevens liet beslag leggen op de halve heerlijkheden Hilvarenbeek en Oirschot met alle bezittingen, die in het voorjaar van 1672 werden verkocht. Misschien brachten de goederen de schulden niet op; in ieder geval werd Catharina zelf de nieuwe eigenares van de halve heerlijkheid Hilvarenbeek en van de belangrijkste bezittingen in Oirschot, zoals huis ten Bergh, 3/5 van de watermolen, 3/5 van de windmolen onder Kerkhof en meerdere boerderijen. De halve heerlijkheid Oirschot ging over aan Maarten Christiaan Sweerts de Landas.⁹¹

De HOUFFALIZE'S

Met het faillissement van 1672 verdwenen de Merode's als heren van Oirschot. Maximiliaan-Albert (W.VIII.1), de zoon van Ferdinand, heeft zich nog wel de titel "heer van Oirschot" aangematigd en na hem nog verschillende anderen, die min of meer met de Merode's verwant waren, maar dat was de ijdelheid van die tijd, waaraan we maar niet te zwaar moeten tillen.⁹²

Wij constateerden echter, dat bij het faillissement slechts 3/5 van de

watermolen en 3/5 van de windmolen onder Kerkhof verkocht werden. De andere 2/5 delen waren namelijk in handen van een andere tak der Merode's, de Houffalize's. Deze situatie bestond al sedert de erfdeling van de eerste Merode's in Oirschot." Nu is het moeilijk om de overerving van dergelijke particuliere bezittingen na te gaan. Wel komen in de Oirschotse archieven enkele sporadische vermeldingen van een "Jonker Houffalize" voor, maar meestal blijft het onzeker, welke persoon uit deze tak bedoeld wordt. Een enkel document brengt echter wat meer duidelijkheid. Wij willen U die dan ook niet onthouden.

Reeds in 1616 woonde Werner X (H.V.4) van Merode-Houffalize al in Oirschot; hij was daar in een proces gewikkeld met Floris.' Hij was gehuwd met Anna van Gestel, zoals blijkt uit een erfdeling, die hij en zijn vrouw op 5 november 1646 maakten met Dirk Gerits Leenderts van Gestel." In 1651 was hij schenen van Oirschot." Hij is niet gestorven vóór 1654, zoals Richardson zegt⁹⁷, maar leefde nog op 11 februari 1659, toen hij echter stervende was." Secretaris Peter van Andel was hij hem in de kost." Ook heeft hij blijkbaar de opvoeding verzorgd van Maria von Rohe-Obsinnig, een nicht van zijn broer Godert, die gehuwd was met Elisabeth von Rohe-Obsinnig. Hij moet tussen 11 en 27 februari 1659 gestorven zijn, want op die dag nam Godert (H.V.7) mede namens zijn broers Richard VI (H.V.3) en Rogier (H.V.8) en zijn zuster Maria (H.V.5) als erfgenamen Werner's nalatenschap in bezit.

Uit dit stuk van de overname blijkt, wat de bezittingen der Houffalizes's waren, namelijk het huis onder Kerkhof, waar Werner had gewoond en was gestorven en twee vijfde deel in de volgende roerende en onroerende goederen: de watermolen en de windmolen onder Kerkhof met hun toebehoren, twee boerderijen, de herentienden en een cijnshoek, waarvan het overige drie vijfde deel aan de markies van Deinze toebehoorde.

Het huis werd na de dood van Werner verhuurd aan Jan Jansen van de Maerselaer alias van Haren, die het bewoond heeft tot zijn dood in 1674. Secretaris van Andel en Maria von Rohe-Obsinnig zijn tot die datum bij hem in de kost gebleven. Daarna is Maria, die blijkbaar onder toezicht van Peter van Andel verder was opgevoed, door deze naar de koopman Johan Vervoort in de Vughterstraat te 's-Hertogenbosch gestuurd als "winkeldochter".¹⁰² In 1679 kwam ter sprake, dat zij zou trouwen met een zoon van Laurens Donckers in 's-Hertogenbosch. " Of dit huwelijk is doorgegaan, is in het Oirschotse archief niet te vinden.

Godert heeft het bewind gevoerd over de gemeenschappelijke bezittingen. Nadat Catharina de Cort-Stevens in 1675 had laten afkondigen, dat zij hout zou verkopen van haar goederen bij de watermolen, liet Godert haar gerechtelijk aanzeggen, dat zij niets kon doen zonder zijn instemming, omdat twee vijfde aan hem toebehoorde.

DE BASTAARDS

Het zal voor de enigszins ingewijde lezer duidelijk zijn, dat Maria von Rohe-Obsinnig een bastaard-dochter was van Johan Frederick von Rohe-Obsinnig. Ook van de Merode's komen vele bastaards voor in de Oirschotse historie. De jongens werden bij voorkeur begiftigd met een kanniksprebende. Er werd nauwlettend voor gewaakt, dat zij niet trouw-

den en zo de nobele naam in een tweede bastaard-generatie verder droegen. Zo was Jan van Merode, die in 1610 een fundatie stichtte, kanunnik in Oirschot.

V66r hem komen al als kanunniken in Oirschot voor Aert van Merode (overleden 1526) en Jacobus van Merode (overleden 1534).¹⁰⁵ Joos van Merode was kanunnik te Hilvarenbeek.¹ Hij trad veel in Oirschot op als agent van Floris)"

Al met al is de periode der Merode's een turbulente tijd geweest voor Oirschot. Het beleefde het toppunt van zijn welvaart in de eerste anderhalve eeuw van de heer-schappij der Merode's, om daarna tot een groot materieel verval te komen door de droeve omstandigheden van de tachtigjarige oorlog, maar mede door toedoen van de laatste Merode's, met name van Floris.

NOTEN:

1. E.Richardson, Geschichte der Familie Merode, Praag 1877, deel I, blz. 150. Dit standaardwerk over de familie van Merode is vertaald in het Frans en bijgewerkt door prinses Jean de Merode onder de titel Histoire de la maison de Merode par E. Richardson, Brussel 1955. De aanduidingen van de Romeinse cijfers hij de namen worden van Richardson overgenomen, maar een enkele keer wordt zo'n cijfer door mij toegevoegd vanwege het nodige onderscheid. Men bedenke echter, dat in verschillende takken dezelfde namen en rangcijfers kunnen voorkomen. Daarom is waar nodig verwezen naar de stambomen met W. voor Westerlo, H. voor Houffalize en R. voor Rummen, met daarbij Romeinse cijfers voor de generaties en arabische voor de volgorde daarin.
2. Richardson, a.w. blz. 152 e.v.. Richardson zegt daar, dat zijn zoon deze bezittingen terugverwierf. Dit mag misschien opgaan voor de bezittingen, die waren afgestaan aan Willem I (11.1.1), maar de bezittingen, die waren afgestaan aan Richard III (H.I.1), zijn eeuwenlang aan de tak Houffalize gebleven, zelfs nadat de tak Westerlo uit Oirschot verdwenen was.
3. Richardson, a.w. blz. 153 e.v.. Zij wordt nog genoemd in de erfdeling van de nalatenschap van Richard III (W.II.2) in 1525 A.R.A. Brussel, archief Merode, nr. onbekend. Copieën uit dit Brusselse archief, betrekking hebbende op Oirschot, zijn aanwezig in het Streekarchief te Oirschot, gebonden in 7 banden. Fr zal naar worden verwezen als S.A. Merode (schaduwarchief) met Romeinse cijfers voor de band en arabische voor de folionummers. S.A. Merode III. 25-29.
4. Richardson, a.w. blz. 155.
5. E. op de Beeck, Meer eer dan eerbetoon, Westerlo 1975, blz. 32.
6. A.R.A. Brussel, archief Leenhof van Brabant, "Hooffleenboek" van het kwartier 's-Hertogenbosch fol. 107 en van het kwartier Leuven en Tienen fol. 56. S.A. Merode III. 30-35.
7. Richardson, a.w. blz. 155
8. Niet 1485 zoals Richardson, a.w. blz. 153, en Op de Beeck, a.w. blz. 32, zeggen; immers Jan II verheft Leefdaal na de dood van zijn vader op 5 december 1484. S.A. Merode III. 31.
9. Richardson, a.w. blz. 156
10. S.A. Merode III. 25-29

11. Van de collatie van deze prebende is mij tot nu toe geen document bekend, zij moet echter hebben plaatsgehad gezien de resignatie vermeld in de noten 19 en 20. Wel wordt een Richard van Merode genoemd als kanunnik door Poppens in zijn *Historia Episcopatus Sylvaeducensis*, blz. 182.
12. Richardson, a.w. blz. 154
15. Richardson, a.w. blz. 157
14. S.A. Merode II. 209-219, 288-301, 165-208
15. S.A. Merode III. 68-80
16. Richardson, a.w. blz. 155
17. R.A. Noord-Brabant (in het vervolg aangeduid als: R.A.N.B.), collectie Cuypers - van Velthoven, inv. nr. 1555
18. Hendrik de Mesmecker blijkt bij zijn dood in 1559 een legaat gemaakt te hebben aan Jenneke de Crom, de vrouw van Jan van Mol, die rentmeester was van Rycalt IV en waarschijnlijk zijn zwager. Hendrik de Mesmecker zal dus vermoedelijk ook verwant zijn geweest. Zie rekening van Jan van Mol over 1559/1560. S.A. Merode II. 95
19. A.R.A. Brussel, archief Merode, inv. nr. V.O. 183, S.A. Merode II. 150
20. A.R.A. Brussel, archief Merode, inv. nr. V.O. 183, S.A. Merode II. 153
21. Tot nog toe was wel bekend de wettiging van vier kinderen in 1551. Ook was bekend, dat Rycalt IV bij zijn dood in 1559 geldig gehuwd was met Geertruyd de Crom. Zie J.P.H. Goossens, van Merode, in: *De Brabantse Leeuw*, jaargang 11 (1962) blz. 43. De exacte datum van het huwelijk is nog niet vastgesteld, maar het lijkt me, dat men het jaar 1556 daarvoor veilig kan aannemen.
22. Niet 1558, welk jaar de akte wel vermeldt, want het hof van Brabant gebruikte de Paasstijl, zodat het jaartal in onze telling met 1559 moet worden weergegeven.
23. S.A. Noord-Kempenland, oud archief van het corpus van Oirschot, voorlopig inv. nrs. 756 en 1503.
24. A.R.A. Brussel, archief Leenhof van Brabant, "Hooffleenboek" van het kwartier van 's-Hertogenbosch, fol. 107, S.A. Merode III. 34 en 35
25. S.A. Merode II. 220-225; III. 1. 99-130
26. Dat zij minderjarig waren, blijkt ook uit de procuratie tot leenverheffing, die gegeven werd door Rycalt V en zijn curator Lodewijk van der Lynden, R.A.N.B., collectie Cuypers - van Velthoven, [inv. nr.](#) 1556.
27. Richardson, a.w. blz. 157
28. Zie noot 24
29. Zie noot 21
30. Zie hierover Richardson, a.w. blz. 156 en Goossens, a.w. blz. 44. Deze laatste geeft een aannemelijke verklaring voor deze vergissing.
31. A.R.A. Brussel, archief Merode, inv. nr. F 754, S.A. Merode II. 55-59
32. R.A.N.B., oudste doop-, trouw- en overliidensregister van Oirschot, tevens zielboek, lopend ongeveer van 1584 tot 1613, blz. 88. De gegevens uit dit register zijn gepubliceerd door J.P.H.

- Goossens in: *De Brabantse Leeuw*, jaargang 11 (1962) blz. 42-46 en 52-53. Verder zal alleen verwezen worden naar: Oudste doopboek Oirschot met bladzijde.
33. A.R.A. Brussel, archief Merode, inv. nr. F 754, S.A. Merode II. 51-59
 34. A.R.A. Brussel, archief Merode, inv. nr. PF 86, S.A. Merode II. 61-62
 35. Oudste doopboek Oirschot, blz. 36
 36. R.A.N.B., rechterlijk archief van Oirschot, inv. nr. R 143, los inliggend vel, S.A. Noord-Kempenland, copieën van rechterlijk archief Oirschot, R 143. C, hlz.488
 37. A.R.A. Brussel, archief Merode, inv. nr. PF 68, S.A. Merode II. 39-44
 38. R.A.N.B., collectie Cuypers - van Velthoven, inv. nr. 1555
 39. R.A.N.B., rechterlijk archief van Oirschot, inv. nr. R 143, fol. 474, S.A. Noord-Kempenland, rechterlijk archief van Oirschot, voorlopig inv. nr. 4361
 40. Deze formulering en de foutieve vermelding van Richardson, a.w. blz. 156, waren oorzaak, dat ik in *Campinia*, jaargang 10, blz. 195, schreef, dat zijn vader Rycalt Oirschot aan hem overdroeg. Zie verwijzing in noot 24
 41. Zie verwijzing in noot 24
 42. A.R.A. Brussel, archief Merode, inv. nr. PF 68, S.A. Merode II. 7-38
 43. Aantekeningen van Aert Sgraets in de jaarkronieken van het schepenprotocol, zie *Campinia* jaargang 9 (1979/1980), nr. 36, blz. 173 (6 aug.) en 179 (26 aug.)
 44. *Campinia*, jaargang 10 (1980/1981) nr. 40, blz. 195
 45. Op 21 februari 1591 verklaarde Maria van Merode voor schepenen van 's-Hertogenbosch, dat zij geen afbreuk wilde doen aan de Oirschotse privileges, S.A. Noord-Kempenland, charterverzameling nr. 454
 46. Oudste doopboek Oirschot, blz. 73
 47. R.A.N.B., collectie Cuypers - van Velthoven, inv. nr. 1555
 48. Zie verwijzing in noot 24
 49. Richardson, a.w. blz. 156
 50. Op 29 juli 1594 protesteerde Oirschot tegen zijn bemoeienis met de tiende van Spoorдонk, blijkens de aantekeningen van Aert Sgraets in de jaarkronieken van het schepenprotocol. Zie *Campinia* jaargang 9 (1979), nr. 35, blz. 121
 51. Jaarkronieken van Aert Sgraets, zie *Campinia*, jaargang 6 (1976), nr. 23, blz. 85
 52. Jaarkronieken, zie *Campinia* jaargang 7 (1977), nr. 27, blz. 103
 53. Oudste doopboek Oirschot, blz. 79
 54. Richardson, a.w. blz. 239/240. Ook Alb.v.d. Abeele, *Geschiedenis der stad Deinze*, Gent 1865, blz. 93, begaat deze fout, waar hij Maximiliaan-Anton en Floris broers noemt en zonen van Philips, terwijl hij op blz. 92 nog zegt, dat Floris een zoon was van Ysebrand, wat juist is. Philips had inderdaad ook een zoon met de naam Floris (W.VI.1), maar deze is niet de hier bedoelde.
 55. Richardson, a.w. blz. 240
 56. Zie mijn publicatie: De akte aangaande de lossing der halve heer-

- lijkheid Oirschot van 24 november 1614, in Campinia jaargang 10 (1980/1981), nr. 40, blz. 195-203
57. Richardson, a.w. blz. 240
58. Richardson, a.w. blz. 239
59. Richardson, a.w. blz. 161. Waarschijnlijk kreeg **dit** contract pas zijn beslag in 1607, immers pas op 13 oktober 1607 verhiel Floris Oirschot als opvolger van zijn vrouw Maria, S.A. Merode III. 34
60. Richardson, a.s. blz. 240
61. Oudste doopboek Oirschot, blz. 9
62. Zie noot 56
- 62a S.A. Noord-Kempenland, oud archief van het corpus van Oirschot, voorloper nr. 2941. Deze ongedateerde minuut-brief **is** geschreven en **getekend door Jan de Metser**, die secretaris van Oirschot was van 1618 tot 1626. Uit de tekst blijkt, dat koning Philips IV op dat moment hertog is.
63. Richardson, a.w. blz. 240. A.v.d. Abeele, a.w. blz. 92, noemt haar Anna
64. Richardson, a.w. blz. 239. A.v.d. Abeele, a.w. blz. 91 en 344-349, waar men de koopakte kan vinden.
65. J.A.J. Becx, Johan Gerardi en het "Huis van Broekhoven" te Tilburg, in "De Brabantse Leeuw" jaargang 17 (1968), blz. 6. Misschien is het ook om deze reden, dat Floris belangrijke leengoederen onder Melsbroeck, Dieghem, Steenockerzeel en Humelghem, afkomstig van de familie van Leefdaal, verkocht, zoals vermeld wordt in A. Muters, Histoire des environs de Bruxelles, Brussel 1855, deel III, blz. 118. Helaas vermeldt Wouters geen datum, maar Floris verkocht ze, toen hij al de titel "Markies van Deinzee" voerde.
66. Richardson, a.w. blz. 240
67. A.R.A. Brussel, archief Merode, [inv. nr.](#) PF 135, S.A. Merode II. 47-50
68. Van deze akte bevindt zich een authentiek maar ongedateerd, gelijktijdig afschrift in het S.A. Noord-Kempenland, oud archief van het corpus van Oirschot, voorlopig nr. 977
69. S.A. Merode III. 2-12
70. S.A. Merode III. 5
71. Ferdinand was geboren op 19 of 29 november 1633 te Dam sur Heure. Zie Richardson, a.w. blz. 182
72. Richardson, a.w. blz. 240. Deze "donatie" is gepubliceerd door A.v.d. Abeele, a.w. blz. 351, waar zij door hem ten onrechte "testament" genoemd wordt.
73. Floris stierf op 14 april 1652; zie Richardson, a.w. blz. 240
74. S.A. Merode III. 4
75. S.A. Merode III. 2-12
76. S.A. Merode III. 3
77. Ysebrand III (R.VI.1) was ongehuwd gestorven in 1634. Richardson a.w. blz. 241. Reinier (R.VI.3) was op 3 oktober 1641 gestorven. Richardson, a.w. blz. 242
78. Richardson, a.w. blz. 241
79. In de hypotheekakte van 1660 wordt wat raadselachtig gesproken over een obligatie van twaalf tot veertienduizend gulden. S.A. Merode III. 3

80. S.A. Merode III. 4
81. S.A. Merode III. 4
82. S.A. Merode III. 9
83. S.A. Merode III. 5
84. Hij was dit niet, maar had slechts een derde van de baronie in zijn bezit. Zie Richardson, a.w. blz. 188
85. S.A. Merode III. 6
86. S.A. Merode III. 7-12
87. Op 19 december 1661 liet Johan deze hypotheek, die gesloten was te Bergen in Henegouwen voor notaris Estienne de Brabant, registreren voor schepenen van Oirschot. Daar is alleen het **concept van deze akte van registratie** aanwezig, waarbij de tekst van de **hypotheekakte niet is** ingeschreven. S.A. Noord-Kempenland, rechterlijk archief van Oirschot, voorlopig nr. 4872. De tekst van deze hypotheekakte is te vinden: R.A.N.B., rechterlijk archief van Oirschot, protocol van 1661, fol. 266-276.
88. R.A.N.B., rechterlijk archief van Oirschot, protocol van 1661, fol. 247-252
89. Zie hierover J. Vriens, De conflicten van het geslacht Merode over de helft van de hoge, middelbare en lage justitie van Oirschot, in Campinia jaargang 3 (1973) blz. 41-49, en J.A.J. Becx, Een Oirschots heerlijkheidswapen en de Meierijse historie, in "Brabants heem" jaargang 18 (1966), blz. 74-83.
90. Becx, a.w. blz. 81
91. Vriens, a.w. blz. 48
92. Richardson, a.w. blz. 184. Maximiliaan-Albert (W.VIII.1) verkocht Oirschot (lees: zijn ongefundeerde aanspraken) zelfs aan Ambrosius van Megen, die huwde met een dochter van de bekende medicus Johan Baptista van Helmond (Richardson, a.w. blz. 243), die zich ook al de titel "heer van Oirschot" had aangemeten in zijn werk: Dageraad ofte opkomst der nieuwe geneeskunst, Rotterdam 1660.
93. Vergelijk noot 2
94. S.A. Noord-Kempenland, rechterlijk archief van Oirschot, voorlopige nrs. 2738 en 5098
95. Idem, voorlopig nr. 711
96. S.A. Noord-Kempenland, archief der Tafel van de H. Geest, voorlopig nr. 4709
97. Richardson, a.w. blz. 222
98. S.A. Noord-Kempenland, rechterlijk archief van Oirschot, voorlopig nr. 768
99. Idem, voorlopig nr. 1230
100. Idem, voorlopige nrs. 1230, 4826, en Richardson, a.w. blz. 222 en 224
101. Idem, voorlopig nr. 1394
102. Idem, voorlopig nr. 1230
103. Idem, voorlopig nr. 4826
104. Idem, voorlopig nr. 2196
- 104a. In 1580 wordt door pastoor en vicarissen van Oirschot een verklaring afgelegd omtrent zijn residentie. S.A. Noord-Kempenland, archief Kapittel Oirschot, voorlopig nr. 4224. Bij de visitatie van het kapittel door bisschop Masins in 1608, wordt hij bestraft wegens "incontinentia", A. Frenken, Documenten betreffende de kapit-

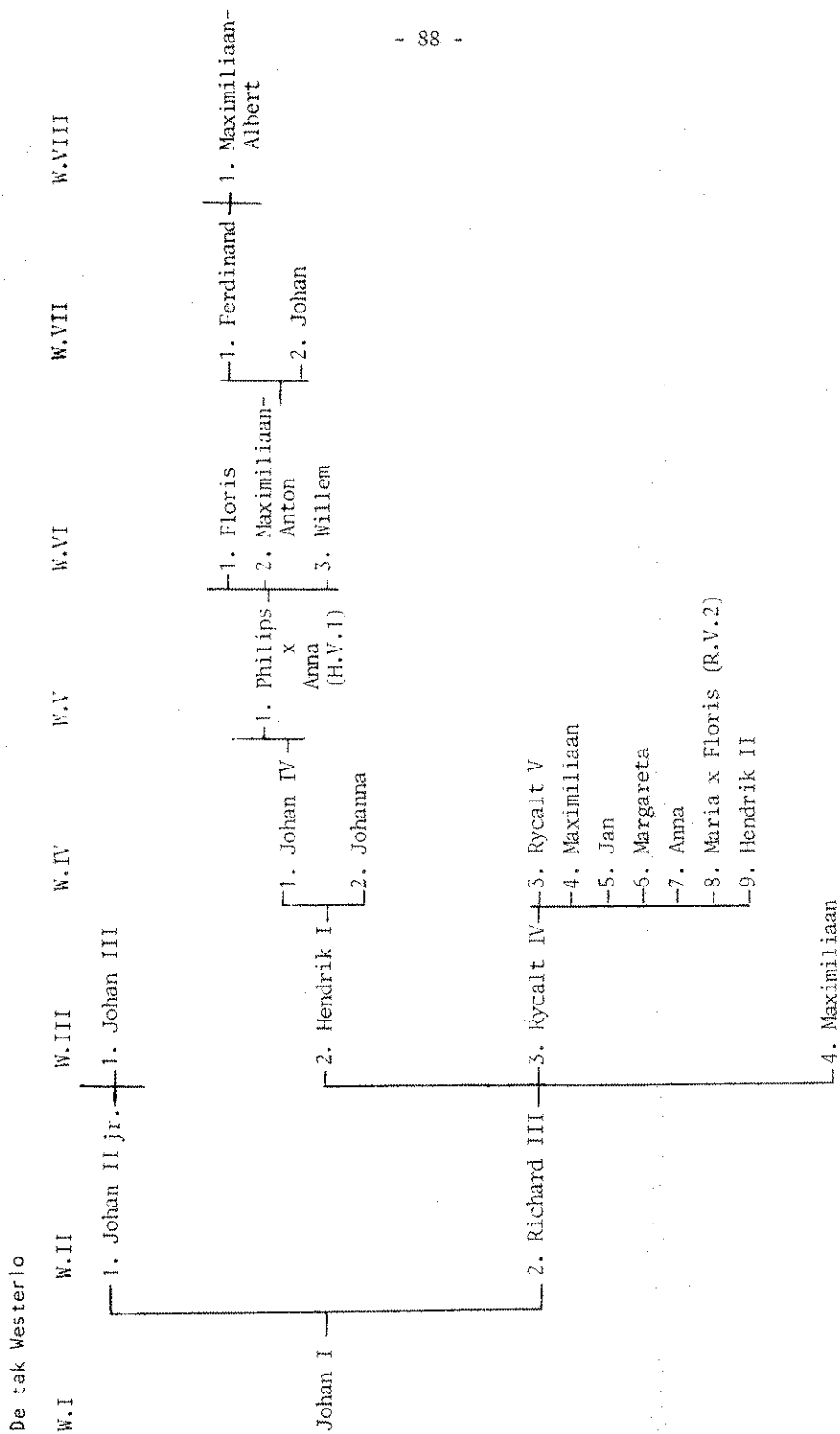
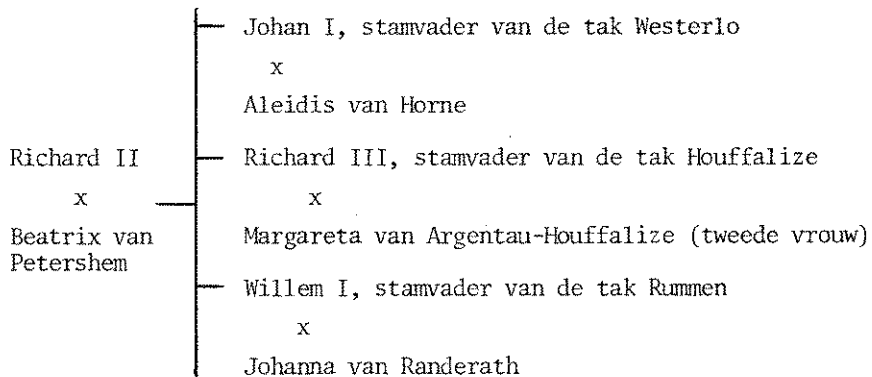
tels van Hilvarenbeek, Sint-Oedenrode en Oirschot, 's-Hertogenbosch 1956, blz. 266.

- 105. Schutjes, Geschiedenis van het bisdom 's-Hertogenbosch, deel V, 's-Hertogenbosch 1876, blz. 366
- 106. Schutjes, a.w. deel IV, blz. 616
- 107. Hij was o.a. getuige bij de "donatio inter vivos" vermeld in noot 72 en zaakwaarnemer van Floris bij de verkoop vermeld in noot 65.

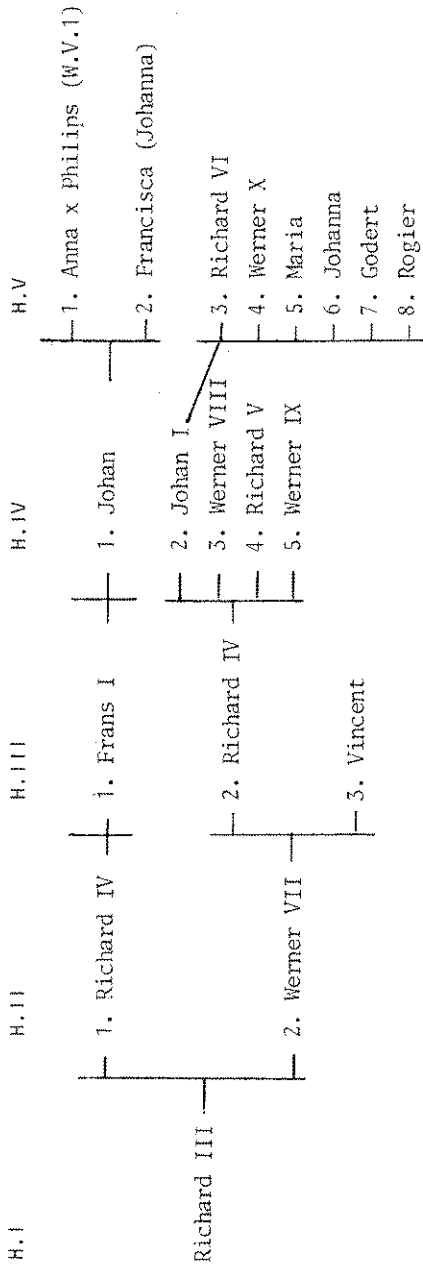
STAMBOOM

Alleen die personen zijn hier genoemd, die met Oirschot iets te maken hebben, of die onmisbaar zijn, om de afstamming duidelijk te maken. Er zijn dus dikwijls broers en zusters van de vermelde personen weggelaten, om het overzicht niet te moeilijk te maken.

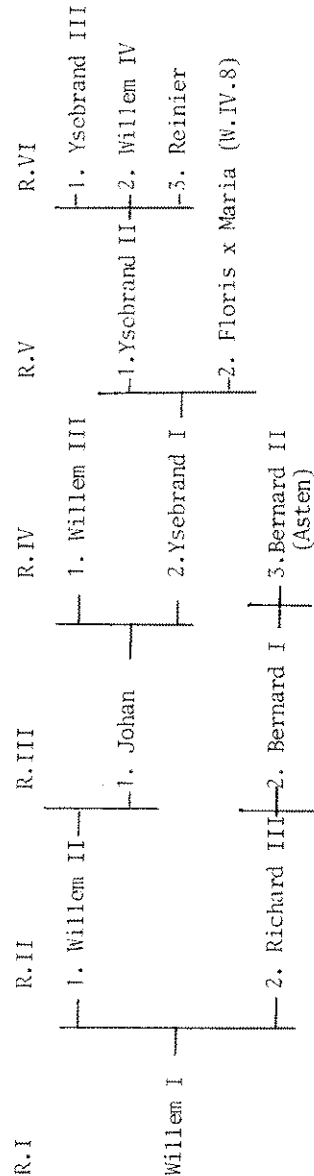
De oudste generatie

De tak Houffalize

De tak Rummen

VI. BRANDREGLEMENT OERLE-MEERVELDHOVEN, ANNO 1754

Op 16 mei 1754 werd het hierna volgende reglement ter voorkoming van brand in Oerle en Meerveldhoven afgekondigd. Pikant detail hierbij is, dat het reglement in werking trad precies één week na het afbranden van de kerk en toren te Oerle.

(Oud-archief Oerle-Meerveldhoven, inv. nr. 8)

Order en reglement geformeert bij de heer stathouder des quartiers van Kempenland en d'presedent en schepenen van de vrijheid Oerle en Meerfelthove.

In agtgenomen hebbende de schaden en ruïne die door brant werden gecou-seert, veeltijts toekomende door nalatigheid of negligentie en ver-suijm van niet wel te conserveeren zijn vuer en ligt als anders, heb-bende derhalve om't selve te prevenieeren soo veel mogelijk als meede om niet te weeze gepriveert van enige remisse van 's lands weegen, die uijt oorsake van brand anders soude werden verleent uijt cragte van haar Hoog Mog. speciale resolutie van den 6 febr. 1732 ten dien respec-te over de dorpen en plaetsen in 't district van de Generaliteijt ge-maneert, en hebben goet gevonden bij dese wel expresselijk te ordonnee-re en te statueere:

art. 1

Eerstelijk dat voortaan niemand wie hij soude mogen weesen, jongh of oud, soo wel ingesetene als vreemdelinge, met geen pijp toeback roken-de sal mogen gaen over en door de gemeene straeten, als mede op of in eenige neeren, schuuren, stallen, torfschoppen en torfmijten nog in die van hooij of strooij.

art. 2

Ten tweede sal een ieder ingesetene gehouden wesen sig te voorzien van een lanteren wel digt met glas of hooren.

art. 3

Ten derden sal niemand wie hij zij, met geen brande lamp, kaerse of ligt mogen gaen langs de gemene straeten op de voorstal, neere, schuur, stal, torfschop mitsgaders strooijmijten als in de beslooten lantaren als art. 2 gesijt is.

art. 4

Ten vierden sal niemand voortaan eenig vlas of hennep in de backovens of daerboven opleggen om te drogen veel min bij avonde met sig, swen-gel of hekelen en wie vlas of hennep sal moeten drogen, sal het selve moeten doen op kuijlen, ten minsten drie roeden van de huijsen te ma-ken.

art. 5

Ten vijfden sal niemand heijtorf ontrent den vuurherd mogen leggen dan ter distinantie van één roede.

art. 6

Ten sesde sullen geen ashoopen gemaakt mogen worden dan een roede leng-te van de huijsen, schuur of schop of daer ontrent eenige brantstoffs

leggen en die daer nu zijn digter als een roede, sullen binnen agt dagen moeten geruijmt worden en telkens de heete aschen moeten worden ondergeschrap; als ook geen aschen in de stalle, neere, huijsinge of kaamers te leggen sonder behoorlijke consent vande magistraat ten eijnde die souden tonnen beoordeelen ofte aschen in sodanige huijsinge camers etc. te leggen geen brand soude kon= ontstaan of veroorsake.

art. 7

Ten sevende dat geen kinderen eenig vuur sullen mogen stoken op de gemene straten.

art. 8

Ten agsten word meedo geordineert dat daar geen schoorsteen in de huijsinge zijn de eijgenaers gehouden sullen weesen een vuur vijst te maken van steen, ten minsten drie of vier voeten hoog hoven de grond en de huijsinge daer schoorstenen zijn, edog niet van steen, soo sullen die met leem dick moeten besmeert worden en de pijp van steen tenminsten vier voeten boven het dak uijtsteken.

art. 9

Ten negende sal een ider gehouden veesen zijn backovens wel te voorsien en soo die huijten het huijs zijn van de huijsinge moeten afleggen ter distenantie van ten minsten 40 a 50 voeten en soo eenig binnen de huijsinge zijn leggende, soo sal de schoorstenen van die ovens gemetseld moeten zijn en vier voeten hoven het dack uijtkomen als voor; sullen soodanige bakovens rijen van boven, besijden en van onderen moeten gehouden worden en oock geen slaepplaatsen op sodanige ovens gemaekt worden.

art_10

Ten tienden dat niemand sijn koets of betsteede met geen hooij of strooij boven op sal mogen leggen of toeleggen.

art. 11

Ten elfden geen mijten van torf, hooij of strooij sal tegen den schoorsteen mogen leggen als ten minste vier voeten van de selve.

art. 12

Ten tualfden oock sullen niet worden gezet oenige mijten van torf, hout van mutserd of ander houd of strooij, nog eenig schonpen maken of setten op de straeten op peene; dat diegecne die jegenwoordig nog mogte staen binnen den tijd van 14 dagen sullen geruijmt worden.

art. 13

Ten dartienden een ider huijsgezin sal gehouden weesen sig te voorsien binnen den tijd van veertien dagen na den dag van publikatie, van een vuurhaak, een emmer hequaem om in cas van brand, dat God verhoede, gebrijkt te kunnen worden, als mede van leer of ladder ten minsten twalf voeten lang, dog hoevenaars van grote geërfdens sullen een leer moeten hebben van 20 á 25 voeten; welken emmer vol water, den ladder als oock den lantaren ten dagen van de visitatie hier na gespecificieerd voor zijn deur sal gereed moeten stellen, om dat hij Heeren vissturen blijken sal dat volgens de orders is voldaan.

art. 14

Ten veertienden sal eenider sijn put moeten uijtschenpen en dienen, dat ze in droge somers met genoegsaem water kan voorsien zijn en die omheijnen met een putkuij van steen, planken of tuijwerk ten minsten drie voeten hoog en voorzien met een putmik swengel en roeij met een haak daer aen.

art. 15

Ten vijftienden dat de waeterpoelen en cuijlen, soo van gemeente als particuliere, sullen moeten worden gediept, gebreed en geveegt als van de put gesejt is.

art. 16

Ten sestienden ingeval van brant, 't geene God verhoeden, den geene sulx overkoomende, sal terstont daer van kennis moeten geeven aen de Hr. stathouder of aen zij gecomiteerd en aen twee van de nabuurige schepenen, om de nodige ordre te stellen die een ijder sal moeten observereeren.

art. 17

Oock sal de kloek ten eersten door den nabuurige ritmeester moeten getrocken worden, als wanneer een ijder sulks hoorende uijt ider huijs een persoon sal moeten kooroen tot atsistentie, gewapend met een maner en leer om den brant te helpen bluschen.

art. 18

Ten agtienden soo indien het gebeurde dat imant deese voorenstaende of navolgende articulen quamen te contraveneeren of overtreden, zoo sullen de contraventeurs van elck point en soo menigmaal suix kooft te geschieden vervallen in een boeten van drie gulden ten behoeven van de Hr. stathouder, waarvan eenderden genieten sal den geene die de calanges sal komen te doen, tot welke calanges bij dese geauthoriseerd worden alle die genen de welke onder eed staen en sullen de ouders aansprekelijk weesen voor haare kinderen, de meesters en vrouwen voor haar knegten en dienstmijden, welke peene en boeten uijt kragte van haar Hog.Mb.resolutie van den 6 febr. 1732 bij parade executie werden ingevorderd.

art. 19

Ten negentiende: ende ingeval de ovens, schoorsteenes niet behoorlijk zijn voorsien soo sullen de heeren visitatoore bevoegd sijn, die doorden voster met een hamer te laten inslaen en egter de gestatueerde boete moeten worden voldaan.

art. 20

Ten twintigsten sullen de herrehergiers, die uijtspanninge hebben welke hang blakers inder selver stallingen of schieren sijn hangende, sorg moeten dragen dat de gemelde blaken met glas of hooren moeten voorsien sijn, ten eijnde de kaars daerinne gestelt wordende om in de stal te lugten daer uijt niet kan vallen, aangesien daer door brant souden kunnen ontstaan; alsmeede en vooral sorg dragen dat sijn door passagiers, dienstbodens ofte andere, met geen brandende toeback pijpen in de voors. stallen of schuure mogen werden gegaen alle op peene als art. 18 breder geextendcert en uijtgedrukt.

art. 21

Ten een en twintigsten wert ook verboden dat geen weerden of werdinne aan eenige ingesetenen sullen mogen tappen of schenken eenige dranken doen, of laten schenken door anderen, of met de kaarten sullen mogen laten spelen, ook dat geen ingesetenen in de herberge sullen mogen blijven zitten, des winters nae tien uijren en des somers naer elf uure, werdende voor winter seisoen gehouden van half september tot half maart; en ingeval de selve ingesetenen onwillig waeren op't versoek van den weerd of weerdinne na huijs te gaen, soo sal de weerd of weerdinne vrije exempt sijn van eenige peene en dat specialijk om redenen ten respecte van deese art. dat men verschilde rijsen ondervonden heeft, dat de ingesetenen snagts uijt de herreberg naer huijs gaen, beschonken sijnde met een pijproockende over straet gaende en soo in een schop of scheer met de rokende pijp in de mond neervallende, gaen slapen waardoor ligt brand werd gecouseert als andersints.

art. 22

En opdat dit reglement en ordonnantie behoorlijk en naukeurig magh werden geobserveert en naergecommen, soo sal het selve jaarlijk op 2 sondage in april binnen den voorsz. dingbanke Oirle en Meerfelthoven doorden voster ter plaetse gewoonlijk werden gepubliceerd, opdat een ider ingesetene sig daer na kan reguleeren en alle reedenen van ingenorantie of niet te weeten werden voorgecoomen; sullende ook twee mael des jaers als den eersten dinsdag in mei over Oirle en den eersten woensdag in mei over Meerfelthoven bij de respectieve schepenen ider in zijn dstrict of parochie nevens de gecommiteerde van de Hr. Officier of de Nr. officier selfs de visitatie als voor art. 13 gestelt, sal werden gedaen en de schouw voeren aan schoorstenen of schauwe en den eersten dijnsdag in oktober over de waterpoelen en putten, ten eijnde aan haer eerwaerde bliken mag of alles conform dit reglement werd geobserveert; en indien imant bevonden mogte worden contrarie de-se gedaen te hebben, sullen deselve voor de gestatueerde boeten aanspreekelijk zijn na voorgaende onderzoek en disopservantie. Actum Oirle den sestienden mei 1700 vier en vijftich Coram president en schepenen van Oirle en Meerfelthoven die deese ondertekend hebben.

(Jan Couwenbergh, president
G.P. Viodorp, schepen
Peeter Bogers, schepen
Goort Louwers, schepen
Marten Biesen, schepen).

VII. OIRSCHOTS KARMEL 50 JAAR

Aan de feestvierende zusters,

Een mooie dag, de maand van mei
In Oirschot was het feestgetij
Men ging massaal ter kerke
Uw Karmel vierde 't goud bestaan

Dat sprak ons Oirschot toch wel aan
Wat heel goed was te merken.

Daar kwam U dan, vol nederigheid
Gekleed in origineel habijt
De kerk binnen getreden
Ons heel parochie vierde 't mee
Dit mooie gouden Jubilee
Met zang en met gebeden.

Uw zang, saam met het dames koor
!)e toespraak van meneer Pastoor
De feestelijke klanken
't Magnificat, - mooi klonk het weer
Uw zielen prezen hoog de Heer
't was al, om God te danken.

En op receptie kwamen wij
Oirschots bevolking, zij aan zij
Om U te feliciteren
Ja, zusterkens, zo zijn wij nou
Zo ouderwets te goeder trouw
't Geen U wist te waarderen.

Na al dit moois, ging U naar huis
Naar Blijendaal, Uw veilig thuis
Om in Uw eigen kringen
Nog saam te vieren 't feestgetij
want, beste zusters, zelf waart gij
De Gouden feestelingen.

...n dag in mei, een feest van goud
Dat liet ons Oirschot echt niet koud
" 3 feestten met U mede
Wij gaven van ons hulde blijk
Want Oirschot is een klooster rijk
waar veel nog wordt gebeden.

D, lieve zusters, Bruiden Gods
wij Oirschots volk, wij zijn zo trots
Dat U woont in ons midden
Uw kloosterleven blijft actief
wij vragen: zusters asjehlief
Blijf altijd voor ons bidden.

Proficiat, U allemaal
Die woont in Muite Blijendaal
U, die het kloosterleven
Gekozen hebt vol offergeest
Op! naar het diamanten feest
Dat God het moge geven.